Poštnina plačana v gotovini.

Domoljub

V Ljubljani 24. aprila 1940 Leto 53 Štev. 17

Kmečki tabor 5. maja v Murski Soboti

Četrtinska vožnja dovoljena

Priprave za letošnji veliki kmečki tabor, ki ga prireja Kmečka zveza skupno z Zvezo poljedelskih delavcev v nedeljo, dne 5. maja v Murski Soboti, so v polnem teku.

Iz vseh delov Slovenije se pripravljajo kmečki ljudje, da bodo ta dan obiskali našo Slovensko Krajino in to v času, ko je najlepša, v spomladanskem cvetju in zelenju.

Toda ne bomo šli samo na izlet. Šli bomo, da javno pokažemo in dokažemo kmečko slogo in stanovsko zavednost vsega slovenskega kmečkega ljudstva. Šli bomo v Mursko Soboto, da damo novega poguma; kdor le more, naj pohiti 5. maja na kmečki tabor v Mursko Soboto.

Z odlokom GD br. 27057 je bila odobrena za člane Kmečke zveze četrtinska vozna cena. Ta ugodnost velja na progah železniške direkcije Ljubljana za vožnje tja od 3. do 5. maja, za povratek pa od 5. do 7. maja letos. Člane opozarjamo, da si pri svojih edinicah preskrbijo legitimacije.

Spored tabora je naslednji:

Ob 6 zjutraj budnica lanjar s stolpa farne cerkve;

ob pol 9 dopoldne služba božja v farni cerkvi;

ob pol 10 slavnostni sprevod skozi mesto na stadion SK Mure;

ob pol 11 dopoldne na istem mestu tabor, na katerem govorijo zastopniki Kmečke zveze in Zveze poljedelskih delavcev;

ob pol 12 dopoldne slavnostna predstava Davorin Petančičeve igre: »Slovenskega kmeta povest« istotam.

Glede časa odhoda od doma si zapomnite, da morate priti vsi, ki potujete skozi Ljubljano, oziroma skozi Zidani most ali Celje od doma z onim vlakom, ki pripelje v Ljubljano pred odhodom vlaka, ki pelje iz Ljubljane v nedeljo, 5. maja ponoči ob 0.45, oziroma iz Zidanega mosta ob 2.40, iz Celja pa ob 3.26. To se pravi, da morate od doma že v soboto, 4. maja z zadnjim večernim vlakom. Le oni, ki ste doma ob progi Maribor-Pragersko-Ormož-Ljutomer in Murska Sobota-Hodoš, se peljite od doma v nedeljo, 5. maja zjutraj s prvim jutranjim vlakom!

Točnejša navodila za udeležence s podrobnim voznim redom za posamezne vloge bodo objavljena v majski številki lista »Orač« in po potrebi tudi v prihodnji številki našega lista ter v dnevnikih. Taborski znaki bodo po 1 din in se bodo dobili na dan tabora.

Naš letošnji kmečki tabor mora biti mogočna kmečka prireditev, kakor sta bila to dosedanja kmečka tabora na Brezjah in pa v Celju! Vse kar kmečko čuti, 5. maja v Mursko Soboto!

„Komunist“

»Komunist v besedi in v dejanju,« tako se je navadno predstavljal tisti človek in dopovedoval svojim poslušalcem, da komunisti niso tako nevarne in neverne zverine, kakor jih slikajo hudobni ljudje, zlasti še duhovniki, katerim gre seveda le za komando, ki jo bodo izgubili, kakor hitro bo komunizem svobodno zavladal na svetu. Duhovniki seveda trepetajo pred komunizmom in pa bogatini. Zakaj tem bo takrat za vselej odklenkalo, ko bo prišel komunizem do besede.

»Komunist« je bil sin premožnega kmeta. Tudi njegovemu očetu bi moralo odklenkati in odzvoniti, ko bo prišel komunizem do popolne veljave. Takrat se bo edino revežem dobro godilo, zakaj rešeni bodo bede in pomanjkanja in imeli bodo vsega dosti. Duhovnike in bogatine postreliti, to je bilo njegovo geslo, s katerim je omamljal svoje poslušalce zbrane navadno ob litru, ki so s poželjivimi očmi, z vso dušo in z vsem hrepenenjem pričakovali tistih zlatih časov, »ko bodo imeli siromaki vsega dosti«.

»Potem bo pa treba še reveže postreliti,« se je vtaknil v komunistovo modrovanje Štefanov Matevž, »zakaj tudi oni bodo imeli vsega dosti.«

»Tiho bodi« ga je ustavljal komunist, »tiho bodi ti, ki slišiš travo rasti in vidiš vodo cveteti.«

»Rad bi pa le vedel, kje je meja med siromaki, ki nimajo ničesar in med bogatimi, ki imajo vsega dosti.«

»Kaj te pa to briga!«

»Veš, bogat bi ne bil rad, zato, ker rad živim. Rad bi pa dočakal tistih časov, ko bodo imeli reveži vsega dosti. Zakaj takrat bo na vsem svetu res lepo in prijetno.«

»Tiho bodi, če ne ti prikopljem eno tako, da boš imel koj vsega dosti.«

»Hvala lepa za pojasnilo. Zdaj vsaj vem, kdaj bom imel vsega zadosti. Takrat, ko me bo pobrala smrt.«

»Molči . . . . če ne!«

Matevž je utihnil, plačal in šel, zakaj tudi med prerokovimi poslušalci je začelo nevarno grmeti in groziti in izkupil bi jo bil, če ne bi bil odjenjal.

»Ali ste ga videli, kako je šel! Tega smo že ugnali,« se je bahal prerok komunizma. »In tako bomo vsakega ugnali in pognali iz svoje srede, kdor se bo drznil komunizmu nasprotovati!«

Tako je komunist lahko neovirano razlagal svojo besedo in slikal zlate čase svojim vernikom, dokler in kakor je hotel. Vsi so z globokimi požirki srkali in pili njegovo besédo in čakali zarje tistega jasnega dne, ko bodo svetu zasijali zlati časi.

»Ko bodo komunisti prišli do besede in do veljave,« je modroval Požinjkov Joža, »takrat bo tako, kakor v časih tistega Haceta, ki so ga v Kranju zajeli in zaprli. Tudi on je imel piko le na bogatine. Bogatim je kradel, da je lahko revežem delil. Bog ga živi!«

»Ali ti misliš, da bodo komunisti kradli?«

»Ne tega ne mislim, samo delili bodo.«

»Kje bodo pa jemali?«

»Kjer hočejo, samo da meni ne bodo.«

Zgodilo se je pa, da je »komunistu v besedi in dejanju« umrl oče. Zapustil je čudno oporoko, katere vsebina je bila ta, da zapušča vse svoje premično in nepremično premoženje svojim sinovom in hčeram. Zaupa jim, da se bodo prijateljsko med seboj sporazumeli in si premoženje pravično med seboj porazdelili.

Sodnik je bral to čudno oporoko in zmajeval z glavo. Ker pa je bil znan s hišo pokojnega in je hotel žalujočim ostalim ustreči, je dal dedičem na prosto voljo, naj si med seboj porazdele — pravično porazdele očetovo dedščino, češ če bomo delili s cenitvijo, bodo stroški narastli, premoženje se bo pa manjšalo.

»V teku enega meseca mi sporočite svojo voljo,« je naročil dedičem, preden jih je odslovil. »Samo da bo delitev pravična, pa bom vaše sklepe drage volje potrdil in podpisal.«

Bratje in sestre so imeli svoj družinski sestanek in povedali svoje zahteve.

Pri tistem sestanku se je izkazal »komunist v besedi in v dejanju«. Njegove zahteve so bile take in tolikšne, da so ostali kar gledali, koliko bo še nanje prišlo, če bodo tako »pravično delili« očetovo premoženje.

(Nadaljevanje na prihodnji strani spodaj!)

Naša šola in naše učiteljstvo

(Dalje.)

Precej dolgo se že nadaljuje tale razprava o naši šoli in našem učiteljstvu. A ne predolgo! Pisati bi smeli o tem tako dolgo, dokler ne dobimo šole, kakršna mora biti. Holandski katoličani so vodili borbo za versko šolo menda sto let. In zdaj imajo šolo, da si boljše ne morejo želeti. Mi pa, če bomo tako malomarni glede šole, kakor smo bili dozdaj, — kdaj se bo kaj izboljšalo? Ko je v avstrijskem državnem zboru knez Lichtenstein stavil predlog za versko šolo, kak hrup so po celi Avstriji nagnali brezverci in liberalci zoper njega in njegov predlog in res so predlog ubili! Mi starejši to še pomnimo. Šola nam mora biti punčica v očesu, kakor je nasprotnikom. Če pa se punčice v očesu zadeneš, te hitro zaboli. Zato nasprotnike zdaj tako silno boli, ko smo enkrat šolo in učiteljstvo malo na rešeto vzeli. Ljudstvo naše pa se je sedanje šole tako navadilo, da je kar tiho, — ker pač drugačne šole ne pozna.

Da sem se jaz te stvari lotil, sta vzroka dva. Prvi je ta, da veliko hodim po deželi. In ko z duhovskimi sobrati govorimo, kako je versko stanje v fari, kateri so dobri in slabi vplivi na ljudstvo, je skoraj nemogoče, da bi se šole ne dotaknili. In kjer imajo dobro učiteljstvo, tam jih povsod blagrujem. Seveda pa slišim mnogokrat nevesele reči.

Drugi zrok je pa ta, ker sem bil dalj časa v tujini, na **Vestfalskem**, in sem videl, kakšna je bila takrat šola tam in kakšno učiteljstvo. Od tam pa sem šel na **Nizozemsko** in spoznal tamošnjo šolo, — kar bom še vse popisal. Danes samo na kratko rečem: **Pri nas in tam — kakor noč in dan!...**

Hotel sem o tem pisati kmalu, ko sem se iz Nemčije vrnil, pa sem opustil. Preteklo leto pa smo ob kongresu Kristusa Kralja govorili tudi o tem, da bi bilo treba vendar nekaj storiti, da dobimo boljšo šolo, in smo sestavili tudi temu primerno resolucijo. Resolucija med drugim pravi:

»Krščansko ljudstvo se mora zavedati, da mora biti vsaka vzgoja, kakor doma tako v šoli, verska. Ker pa naša šola ni verska, zato je krščansko ljudstvo, ki šolo vzdržuje, upravičeno in dolžno, tako dolgo zahtevati versko šolo, dokler je ne doseže. Naše otroke morajo poučevati katoliški učitelji in to le učitelji, ki dajejo otrokom s svojim življenjem dober zgled. Učitelje, ki ne izpolnjujejo verskih dolžnosti in s svojim življenjem kvarno vplivajo na otroke, katoliško ljudstvo odločno odklanja.«

Resolucije se ne sestavljajo in slovesno sprejemajo na shodih zato, da mirno počivajo na papirju, ampak da se dejansko izvršujejo. To je vzrok, zakaj sem začel o tem pisati. »Učiteljski tovariš« me zato v zadnji številki imenuje »fanatika« in se zgraža nad menoj. No, zaradi tega nisem prav nič žalosten in tudi na »tovariša« nič nejevoljen. Seveda me pa to tudi ne bo oplašilo in odvrnilo od začrtane poti. Ker sem prejšnji vladi resnico v obraz povedal, sem sedel sedem mesecev v ječi; pa poboljšala me ta kazen ni nič; če bi bilo treba, grem za pravico in resnico še enkrat v ječo. Kdor je enkrat medveda srečal in ga srečno premagal, se ga drugič ne boji več. Še manj pa se boji golih besedi. Tega smo že navajeni, da to, kar mi imenujemo »odločnost in gorečnost«, liberalci imenujejo »verski fanatizem«. Največji »fanatiki« so bili svetniki; seveda so sedeli večkrat tudi po ječah; pa poboljšali se tudi niso.

Vprašam pa »Učit. tovariša«, naj pove: če je to fanatizem, ako zahtevamo, da učitelji verske dolžnosti spolnjujejo in otrokom ne dajejo slabega zgleda? Ker to hočemo in nič drugega! Če ima to za fanatizem, potem vemo, kako »stanovsko glasilo« učiteljstva samo sodi v verskih dolžnostih. — Na dobrem imenu pa nisem v svojem pisanju učiteljstvu nič škodoval; ker to kar pišem, ve vsa Slovenija. Jaz sem na to samo opozoril. Slab zgled učiteljstva pa še vedno imenujem »zlo za naše ljudstvo in našo deželo«. Ali mar slab zgled ni vselej zlo? In ali to ni slab zgled, če toliko število učiteljstva nič v cerkev ne hodi?! Prosim »Uč. tovariša« na ta vprašanja točnih odgovorov! Krivice nočem in ne smem nikomur delati, in če sem jo nehote, jo rad popravim. »Tovariš« naj mi le pove, kaj sem trdil neresničnega! Edino pri trditvi, da je »med 3600 učitelji in učiteljicami, ki niso v Slomškovi družbi, vendar nekaj vernih in dostojnih«, sem besedo »nekaj« premalo pretehtal in jo s tem popravljam. Namesto »nekaj« recimo torej »precej«. Ali naj rečem »veliko«? Rad rečem, če je le res. Med »veren« in »dostojen« je seveda tudi nekaj razlike. Statistike seveda nimam. A to vem in vé vsa Slovenija, da je tudi tistih, ki verskih dolžnosti ne izpolnjujejo, zelo veliko. In to je, kar smemo in moramo javno grajati! Nekaj številk navedenm prihodnjič.

Pisati o tem tako dolgo ni odveč in nepotrebno, dokler se naše ljudstvo ne predrami, da se zave svojih pravic do šole in da zahteva tako šolo, kakršna mu gre! K.

»Prosto stanovanje v hiši, prosto preskrbo do smrti, vsako leto eno novo obleko za zimo in eno za poletje, prosta vožnja za morebitne izlete...« so se vile v neskončnost njegove zahteve, tako da so si bratje in sestre z zaskrbljenimi obrazi začeli gledati, koliko bo šenje ostalo, če bo on edini toliko dobil!!!

Sodnija je čakala zedinjenja dedičev, pa ga ni dočakala. Morala je zaradi nepremišljenih zahtev »komunista v besedi in v dejanju« poseči vmes in razdeliti premoženje, kakor zahteva postava.

»Komunist v besedi in v dejanju« pa ni bil zadovoljen. Njegov prvi odlok je bil, da bo zahteval revizijo oporoke in sodnijske odločbe, kakor hitro bodo prišli komunisti na površje, sodnika samega pa je obsodil na smrt.

Ljudem so se pa začele odpirati oči, ko so pričeli spoznavati, kdaj bi komunisti imeli vsega zadosti...

2'

Zanimivosti z bojišč

Na francosko-nemški fronti se v preteklem tednu ni pripetilo nič posebnega. Na severnem bojišču v Norvegiji pa so še vedno večji in manjši spopadi med Nemci in Norvežani, oziroma Angleži in Francozi, ki so prišli Norvežanom na pomoč. Popolnoma jasnega pregleda dogodkov ni. Zdi se, da so okrog Osla gospodarji Nemci, dočim je položaj na severu in sredini Norveške v rokah Norvežanov. Naj sledi nekaj zanimivosti:

Kje so se Angleži doslej izkrcali?

Švedsko časopisje prinaša poročilo, da na angleški strani še ne dajejo nobenih podrobnosti o krajih, kjer so se te dni izkrcale angleške čete. Pač pa se lahko računa, da se te točke nahajajo med Tromsöjem, Narvikom in Foldenfjordom. Po vesteh, ki jih dobivajo švedski merodajni krogi in švedski tisk, so se Nemci umaknili iz Narvika ob progi, ki vodi k švedskemu obmejnemu mestu Kiruna. Norvežani trdijo, da skušajo obkoliti nemške čete, ki se umikajo iz Narvika. Drugo norveško poročilo pravi, da so Nemci s padali spustili precejšnje vojaške sile v norveškem ozadju na dveh točkah v jugozahodni Norveški.

Angleške ladje so popolnoma uničile nemške pomorske sile, ki so se nahajale pri Narviku. Angleški mornarji so zasedli del mesta pod zaščito angleškega težkega topništva. Zaradi bombardiranja je bilo poškodovanih več poslopij, posebno kraljev dvorec. Nemci so se umaknili ob železniški progi Narvik—Kiruna. Norvežani se pripravljajo, da jih obkolijo. — Smatra se, da je položaj Nemcev težek. V tem kraju je dosti norveških čet, ker je bila tu proglašena splošna mobilizacija.

Po zadnjih vesteh so se angleške sile izkrcale na sedmih točkah na severnem Norveškem, med njimi v Narviku in Tromsöju.

Nemci so hoteli ujeti norveškega kralja

Po vesteh iz švedske meje je dejansko propadel napad nemških čet in poskus, da bi zavzele Elverum, ki se nahaja 100 km severno od Osla. S tem so mislili Nemci ujeti kralja Haakona in norveško vlado. Norveške čete so se v bližini Elveruma utrdile na mostovih reke Glomen. Mostove so minirali. Okrog poi metra visoki sneg otežkoča gibanje nemških motoriziranih oddelkov. Norveške smučarske patrole pa napadajo Nemce in poskušajo prerezati zvezo z ozadjem.

Pred nemškimi četami, ki napredujejo na južnem Norveškem, se civilno prebivalstvo umika in odnaša s seboj življenjske potrebščine, ki jih more nesti. Ko so se norveške čete umaknile iz Kongsvingerja, pa pričakujejo v okolici Hamarja, da bo v kratkem prišlo do večjega spopada. Po poročilih dopisnika lista »Aftenposten« so se norveške čete umaknile iz Kongsvingerja zgodaj zjutraj, potem ko so v tem delu napad večjega oddelka odbile. V krajih, ki jih norveške čete zapuščajo, rušijo mostove in ceste, da bi na ta način onemogočile prehod nemških čet. Tako je bil porušen most na reki Glomen, ki deli mesto v dva dela. Po odhodu norveških čet iz Kongsvingerja je ostal v mestu še majhen oddelek 14 mož z majorjem na čelu, ki je ostal v mestu do trenutka, ko so nemške čete že vstopale v mesto. Ta oddelek Norvežanov je napadel Nemce, ko so se nahajali na obeh straneh reke, in jim zadal težke izgube.

Oddelek nemških vojakov, ki je operiral v Narviku in okolici, se je bojeval po nemških trditvah ob progi rudniške železnice od Narvika proti Švedski do švedske meje. Norveške čete, ki so se postavile proti Nemcem, so bile

po kratki borbi menda odbite ob velikih izgubah. Mnogo Norvežanov so Nemci ujeli. Približno 200 nemških vojakov pa je odšlo čez švedsko mejo, kjer so bili internirani.

Važnost zasedbe Narvika po Angležih

Pomen angleškega vdora na Norveško skozi pristanišče Narvik je trojen: 1. Z zasedbo Narvika so Angleži osvojili najsevernejšo točko, do kamor so bili prišli Nemci in bodo odtod lahko prodirali proti jugu, ne da bi se jim bilo treba bati kakega nemškega napada od zadaj ali pa tega, da bi Nemci mogli ovirati dovoz angleških ojačenj zdaj, ko je nemška vojna mornarica onesposobljena za resnejše nastope. 2. Z zasedbo Narvika, ki leži blizu švedske meje, so Angleži preprečili Nemcem, da bi mogli od Narvika prodirati proti švedski meji ter zasesti področje švedskih železnih rudnikov pri Kiruni, odkoder je Nemčija dobivala večino železne rude. Vse to železo bo sedaj dobivala Anglija. 3. S tem je Nemcem preskrba s švedskim železom onemogočena, zakaj Angleži bodo lahko — če se jim bo zdelo potrebno — preprečili tudi malenkostni dovoz rude po švedskih železnicah iz Kirune na jug. Ta dogodek pomeni za Nemčijo poleg uničenja polovice njene vojne mornarice najhujši udarec v sedanji vojni — piše angleško časopisje. Nemci zasedbo Narvika po angleških četah do danes sploh še niso priznali.

Kaj je z nemško posadko v Narviku?

Dobro poučeni francoski krogi javljajo, da se položaj na Norveškem za Anglijo in Francijo znatno izboljšuje. Iz Narvika še ni nobenih poročil, kaj se je zgodilo z nemško posadko, ki je po izkrcanju Angležev odšla v hribe. V vojaških krogih menijo, da so se razpršili v majhne skupine, ki bodo po gorskih poteh, ki jih očividno dobro poznajo, hoteli priti do švedske meje in zbežati na Švedsko. Z drugih pristanišč, ki so jih na zahodni obali Nemci zasedli, ne poročajo nobenega nemškega napredovanja v notranjost države, izvzemši pri Oslu, kjer se je Nemcem posrečilo, da so nekoliko razširili zasedeno ozemlje. Tudi na jugovzhodu so Nemci napredovali in so zasedli Frederikstad in Sarpsborg ter so tako prišli tik do švedske meje. V Oslu so Nemci prijeli 300 odličnih meščanov, ki jih drže kot talce za primer, če bi se kdo spuntal proti nemški zasedbi.

Iznenadenja v Nemčiji zaradi izkrcavanja angleških čet pred Narvikom

Glasilo švicarskih Italijanov »Corriere del Ticino« prinaša iz Berlina naslednje poročilo: Izkrcanje angleških čet pred Narvikom je vzbudilo močan vtis po vsej Nemčiji, celo v narodnosocialističnih krogih. Vojaške osebnosti pravijo, da bo zaradi tega treba uporabiti na Norveškem dosti močnejše vojaške oddelke, kakor pa so mislili v začetku. Zaradi tega stopa v prvo vrsto vprašanje Švedske. Po sodbi nemških odločujočih krogov je treba vprašanje Švedske v kratkem rešiti z vso odločnostjo. V zvezi s tem mnenjem napada nemški tisk Švedsko in pravi, da ima Nemčija pravico streti »vse ovire, ki stoje napoti uresničenju njenih načrtov«.

Zavezniška in norveška vojska sta se združili tudi na srednjem Norveškem

Angleško vojno ministrstvo poroča uradno: V zadnjih dneh je letalstvo s sodelovanjem brodovja doseglo izredno pomembne uspehe med operacijami proti sovražniku. 16. aprila so letala napadla pred Bergenom nemške trgovske ladje in potopile vojaški transport. Napadla so tudi sovražno podmornico in jo zadela. 17. aprila so naša letala večkrat napadla Stavanger, sestrelila eno nemško letalo vrste Heinkel in eno vrste Dornier. Vsa naša letala so se vrnila v oporišče. Križarka, ki je bila zadeta pri bombardiranju Stavangerja, je včeraj priplula v svoje oporišče.

Poveljstvo angleške mornarice sporoča: Izkrcavanje angleških čet na Norveškem se nadaljuje. Stik z norveško vojsko je vzpostavljen. Na več krajih ob norveški obali se nadaljuje izkrcevanje angleških čet. Norveškim četam se je posrečilo priti v stik z angleškimi četami na kopnem in na morju. Po vesteh, ki jih je norveška vlada dobila od poveljnika norveške armade severno od Trondhjema, se zdi, da je mobilizacija končana. Poveljništvo omenjenih norveških čet sodi, da se bo lahko upiralo nemškim silam. Nemško napredovanje postaja vedno bolj počasno. Nemška fronta teče južno od jezera Mjösen do Randsfjorda in Sperlena v krogu kakih 60 km okoli Osla.

Angleži o izgubah nemškega brodovja

Angleška admiraliteta je objavila pregled operacij na morju v času od 10. do 17. aprila. Sporočilo pravi, da je bila potopljena samo ena zavezniška ladja, pač pa več nevtralnih. Angleška trgovska mornarica ni imela nobenih izgub. Nemci so izgubili v tej dobi več ladij v skupni tonaži 50.486 ton. Od tega je bilo zaplenjenih nemških ladij za 9498 ton, medtem ko so bile ostale nemške ladje potopljene. Po podatkih angleške admiralitete znašajo izgube nemške zahodne mornarice od začetka vojne že nad 400.000 ton. Po tem poročilu so postale oni teden žrtve napadov naslednje nevtralne ladje: grška »Orefis«, švedska »Svaabog«, švedska »Injes«, holandska »Velocitas«. Od zavezniških ladij se je potopila samo norveška ladja »Tosca«. Skupno pa so angleške sile zaplenile pretekli teden naslednje nemške ladje: »Nordland«, »Blankenburg«, »Ulster«. Angleške podmornice pa so potopile naslednje nemške ladje: »Rio de Janeiro«, »Amasis«, »Poseidon«, »Kreta«, »Leopold Monsun«. Norveški rušilec »Raudendals« pa je potopil za 8460 ton nemškega brodovja, angleški rušilec »Antares« pa je potopil v Skagerraku za 6440 ton nemškega brodovja.

Oba tabora grozita

Angleški minister Herbert Morrison je izjavil z ozirom na grožnje, ki jih je bilo zadnje dni slišati, češ, da bo »Nemčija Anglijo zasula z bombami«, da bo angleški odgovor takoj sledil, kakor hitro bi nasprotnik izvedel kakšen napad na angleško civilno prebivalstvo. Minister je nadaljeval: »Maršal Göring nam je zagrozil z velikimi bombnimi napadi na ustje reke in na severno Škotsko. K temu morem samo toliko povedati v okviru tega odgovora, da smo na prihod nemških bombnikov pripravljeni. Naša protiletalska obramba v Angliji je pripravljena. Ako bi se pripetilo, da bi Nemci izvedli bombne napade na civilno prebivalstvo v Angliji, je prav gotovo, da bi že angleško javno mnenje samo prisililo katero koli angleško vlado, da mora angleško letalstvo gotovo odgovoriti z enakimi napadi na Nemčijo, in sicer takoj. Ako nas napadejo, se ne bomo tresli. Ne bomo se zrušili, ampak bomo stali ravno pokonci, pripravljeni, da vsak udarec takoj vrnemo z največjo silo in tudi z največjimi učinki.«

Moštvo in orožje prihaja po zraku

Nemci so poslali v Trondhjem znatne okrepitve tako v pogledu moštva, kakor tudi orožja. Okrepitve so prišle po zraku s posebnimi letali vrste »Junkers«, ki so tako zgrajena, da lahko prenašajo manjše tanke. Nemška letala so vzletela z danske obale v Jyllandu. To bi bilo v nasprotju z izjavami nemških predstavnikov ob priliki zasedbe Danske, da se danskega ozemlja ne bodo posluževali kot oporišča za svoje vojaške nastope.

Nemci trdijo, da so potopili Angležem v bojih okoli Norveške 4 velike bojne ladje, 8 križark in 11 borbenih rušilcev, kar je najbrž pretirano!

Angleži uradno trdijo, da so od 8. do 15. aprila izgubili na severnem morju samo 4 rušilce.

Angleži so prepovedali vse pošiljatve hrane, obleke in denarja iz Anglije v nevtralne države.

Zahvala

Podpisani Novak Anton, posestnik, Svibno št. 38, Jagnjenica p. Radeče pri Zidanem mostu, se zahvaljujem upravi »Domoljuba« za takojšnjo izplačilo

1000·- din požarne podpore,

ko mi je pogorela stanovanjska hiša.

Vsem pa Domoljuba toplo priporočam.

Novak Anton, Svibno št. 38.

KAJ JE NOVEGA

G. Anton Vovk
novi stolni kanonik

Ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman je imenoval 15. t. m. za kanonika (ad baculum) ljubljanskega stolnega kapitlja g. duhovnega svetnika Antona Vovka, mestnega župnika v Tržiču.

Novi kanonik se je rodil 19. maja 1900 v Vrbi pri Brezaici v Prešernovi rojstni hiši. Njegova mati je bila nečakinja pesnika Prešerna. Gimnazijo je študiral v Kranju in Št. Vidu, kjer je z odliko maturiral, bogoslovje pa v Ljubljani, kjer je bil posvečen za duhovnika 29. junija 1923. Tri leta je kaplanoval v Metliki, 1926 pa je prišel kot kaplan v Tržič, kjer je po odhodu župnika Matije Škerbca postal 1. decembra 1928 župnik. Leta 1936 ga je ljubljanski škof imenoval za škofijskega duhovnega svetnika.

V Tržiču je posvetil vse svoje sposobnosti in moči delu za Boga in duše. Tam je bil ves čas duša bogatega društvenega življenja. Naj Gospod Bog blagoslavlja novega g. kanonika z vso svojo milostjo!

DOMAČE NOVICE

d **Širši glavni odbor Glavne zadružne zveze** je imel pred kratkim pod predsedstvom predsednika Zveze dr. Antona Korošca svojo sejo, na kateri so bili navzoči odposlanci iz Belgrada, Zagreba, Ljubljane, Splita, Sarajeva, Novega Sada in Skoplja. Razgovarjali so se o vseh perečih gospodarskih vprašanjih, zlasti pa o nadzorstvu nad cenami. Sprejet je bil sklep, da bo GZZ zaprosila pristojno ministrstvo, naj bi se nadzorstvo nad cenami odločneje in ostreje izvajalo in da je treba dati uradu za nadzorstvo nad cenami vsa potrebna sredstva in oblast na razpolago. Na včerajšnji seji so se bavili tudi z vprašanjem Jugoslovansko-bolgarskega zadružnega zavoda. Daljša razprava se je gibala okrog vprašanja cen modre galice. Odbor je ugotovil, da cene, določene od urada za kontrolo cene, ne veljajo za tovarno »Zorka«, ki ima posebno pogodbo z državo za dobavljanje modre galice. Te cene se ravnajo po ceni bakra na londonski borzi. Zveza bo zahtevala, da se poslej zmerom izvršuje pogodba, ker bo modra galica tovarne »Zorka« letos cenejša za potrošnika.

p **Gradbeni minister dr. Miha Krek** je te dni imel v Trbovljah shod, ki ga je priredila krajevna organizacija naše stranke. Shod je bil v Društvenem domu, čigar dvorano je do zadnjega kotička napolnilo trboveljsko delavstvo. Minister dr. Krek je v poldrugi uri dolgem govoru podal pregled naše zunanje in notranje politike ter zlasti poudaril, da glede naše države niso mogoča nobena presenečenja — kar so zborovalci z velikim navdušenjem sprejeli. Govornik je poudaril dalje, da se je naša državna obramba v zadnjih 7 mesecih uspešno izpopolnila in da se je pri zadnjih dogodkih pokazalo, da je najboljša obramba za našo nevtralnost moralna mobilizacija ljudstva in skrbno pripravljena vojska. Zunanji politični del njegovega govora in izvajanja o naši pripravljenosti za obrambo domovine so bila deležna posebnega odobravanja.

d **Pri zaprtje ali pri motnjah v prebavi** vzemite zjutraj na tešče kozarec naravne »Franz-Josef« vode.

d **Nove cene tobaka** veljajo od 15. aprila. Trafike morajo prodajati od tega dne tobak po novih cenah, čeprav so na zavitkih označene še stare cene.

d **Sol se ne bo podražila**, izjavljajo merodajni krogi.

d **Ure, nakit za birmo, Cuden, Prešernova ulica 1.**

d **Strega določila za zglaševanje tujev.** Banska uprava opozarja prebivalstvo, da imajo oblastva nalogo strogo izvajati predpise uredbe o zglaševanju prebivalstva. Po teh določilih se mora vsako bivanje v kakem kraju prijaviti krajevni policijski oblasti, kjer pa tega ni, pa občini. Vsak hišni lastnik ali odgovorni upravitelj mora v 24 urah pri-

Ljubljanski občinski svet dela

— V petek, 19. aprila, je imel ljubljanski občinski svet sejo, na kateri je sprejel mnoge zelo važne predloge.

Zimska pomoč.

Sejo je vodil župan dr. Juro Adlešič, ki je poudaril, da je odbor za zimsko pomoč v Ljubljani zbral nad pol milijona dinarjev v gotovini, za blizu 100.000 din pa ima zagotovljenih daril. Gosp. župan je naštel javna dela, pri katerih so zaposleni brezposelni delavci.

Za nižje mestne uslužbence.

Občinski svet je potrdil posojilo pet milijonov dinarjev za graditev Doma onemoglih na Bokalcah. Občina bo najela en milijon din posojila za kolonijo enodružinskih hišic, ki bodo namenjene v prvi vrsti nižjim mestnim uslužbencem, ki bodo z dolgoletnim odplačevanjem lahko prevzeli hišice v svojo last.

Uršulinke bodo zidale gimnazijo.

Sprejet je bil tudi zaključek pogajanj z uršulinskim konventom glede regulacije in podaljšanja Šubičeve ulice. Uršulinke bodo gradile novo gimnazijsko poslopje in so pripravljene odstopiti enonadstropno hišo št. 19 v Selenburgovi ulici, da se lahko podaljša Šubičeva ulica do Zvezde. V ta namen bo treba tudi podreti šest metrov širok del dvonadstropnega šolskega poslopja, kakor tudi za njim ležeča gospodarska poslopja. Nadalje bo treba prestaviti samostansko ograjo v regulačno črto. Samostan je na vse to pristal in dobi za hišo št. 19 v Selenburgovi ulici 600.000 din odškodnine, za šest metrov široki del dvonastropne šolske stavbe 400.000 din, za poslopja na dvoriščih in v ozadju 700.000 din, tako da znaša skupna vsota odškodnine 1,700.000 din. To vsoto mora mestna občina odplačati v šestih zaporednih mesečnih obrokih, začenši z marcem v letošnjem letu. Na svoje stroške pa mora občina prestaviti obzidje in zgraditi hodnik ob posestvu. Obzidje bo zgrajeno monumentalno, ker to zahteva pomembnost Šubičeve ceste in bodo ta dela veljala okrog 450.000 dinarjev. Vse skupaj bo torej veljalo mestno občino 2,150.000 din. Samostan pa se nasprotno zavezuje, da bo v novo zgrajenem gimnazijskem poslopju vzdrževal do leta 1960 gimnazijo kakor tudi vse dosedanje svoje javne šole. Stroške za postavitev obzidja in hodnika bo moral samostan povrniti v primeru, če bi po svoji krivdi prenehal vzdrževati šole.

Drugi važni sklepi.

Obravnavane so bile še razne odprodaje in nakupi zemljišč ter odpisi, nakar je stavi poročevalec nujen predlog, naj občina najame pri SUZOR-ju v Zagrebu posojilo 15 milijonov dinarjev. Modernizacija ceste Ljubljana—Ježica je stopila v odločilni stadij in če občina ne bo dala svojega prispevka 7 milijonov din, se utegne zgoditi, da državni prispevek, ki znaša prav toliko, zapade in bo denar porabljen drugje. Dalje je bila obljubljena že lani izvršitev kanalizacije v Trnovem. Ne samo zaradi obljube, ampak zaradi nujnih potreb je treba dati Trnovemu, ki je že popolnoma zazidano, čimprej kanalizacijo, saj občina ne sme skrbeti samo za središče, ampak tudi za periferijo. Skrajni čas je tudi, da se zgradi ljudsko kopališče, ki bo služilo tistim Ljubljančanom, ki ne morejo obiskovati kopališč izven Ljubljane. Dalje čaka še polno nalog v zvezi z zaščito pred letalskimi napadi. Za vse to naj bo najeto posojilo 15 milijonov din po obrestni meri 6% in z odplačilom v dvajsetih letih. V tem primeru bi občina vsako leto morala odplačati 1,200.000 din za amortizacijo tega posojila. Občinski svet je pooblastil župana, naj ukrene vse potrebno, da se to posojilo uredi in čimprej izvrši.

Končno je izrekel občinski svet svojo odločno besedo, naj župan ukrene vse potrebno, da pride spomenik pokojnemu kralju Aleksandru v Zvezdo, kamor edino spada.

Velik zakrament v Kristusu in Cerkvi

Mlada ženin in nevesta stojita pred poročnim oltarjem. Mašnik, ki ju poroča, navadno v svojem poročnem nagovoru omenja besedo velikega apostola Pavla: Ta skrivnost je velika, jaz pa pravim: v Kristusu in v Cerkvi.« Kako naj to razumemo? Zakon ni le zveza dveh ljudi za skupno delovanje in življenje, pomen in znamenitost zakonske zveze obstoja v tem, da mora ta zveza biti v resnici podobna tisti popolni zvezi, ki obstoji med Kristusom in med njegovo Cerkvijo. Zveza med Kristusom in med sv. Cerkvijo je tesna, ljubezniva, sveta in nerazvezljiva, torej mora tudi zakonska zveza taka biti, da ne izgubi svojega pomena in zakramentalnega posvečenja. Zakon naj prinaša Kristusu in njegova Cerkvi novo življenje, nove milosti. Iz zakona prihajajo novi duhovniki, novi očetje in nove matere, država dobiva iz vernih družin svoje zveste in vdane uradnike, iz zakona mora prihajati sreča in blagor na vse človeštvo. To pa bo prišlo le iz zakonov, ki se bodo čimbolj približali vzvišeni podobi najpopolnejše Kristusove zveze in vdanosti, katere On od vseh vekov ohranjuje, in izkazuje sveti Cerkvi.

glasiti vsakega stanovalca, ki se vseli v hišo, in v istem roku naznaniti tudi njegov odhod. V kmečkih občinah velja dolžnost samo za tuje državljane in osebe, ki niso stalni prebivalci tiste občine. Upravitelji hotelov in vsakovrstnih prenočišč morajo vsakega gosta priglasiti in odglasiti v 12 urah po prihodu, odnosno po odhodu. Oblastvom je naročeno, da proti vsem tistim, ki bi kršili te predpise, strogo postopajo. — Uredba o priglaševanju prebivalstva določa za kršitev njenih predpisov kazen do 500 din globe, če pa v določenem roku globa ne bo plačana, pa zapor 10 dni.

d **Uvoz sirovin za našo industrijo je silno pereče vprašanje**, ki zanima gospodarstvenike in tudi vlado. Poseben odbor pri trgovinskem ministrstvu ima nalogo voditi točen pregled nad potrebami naše industrije, zlasti pa glede potrebnih sirovin, ki jih treba kupovati v državah s svobodno valuto. Zaradi tega bodo morali vsi industrijci prijaviti še ta mesec vse količine sirovin, ki bi jih radi dobili iz tujine. Odbor v ministrstvu bo imel nalogo spraviti potrebe v sklad z deviznimi možnostmi in obenem poskrbeti, da bo vsako industrijsko podjetje dobilo del sirovin in ne samo nekatera, ker bi se sicer moralo v mnogih tovarnah ustaviti delo.

d **Dolžnost vsake žene je, da pazi na redno stolico, ki jo doseže z nar. »Franz-Josefovo« grenko vodo, ako jo jemlje vsak dan v manjši množini. Prava »Franz-Josefova« voda deluje milo, prijetno, naglo in zanesljivo.**

Ost. reg. G. br. 20474/28.

d **Iz državnih gozdov v Bosni se izvažajo stalno velikanske množine lesa.** Strokovnjaki so izračunali, da je šlo v 20 letih iz Jugoslavije za okrog 25 milijard din lesa; vendar pa niso ljudje in država od tega imeli nobenih posebnih koristi. Čeprav se je les na debelo izsekaval in prodajal, pa se ni nihče pobrigal za zasajanje novih drevesc. Na zasedanju Kmetijske zbornice v Sarajevu so pripovedovali, da poneko gozdove brezobzirno izsekavajo in da je treba izdati potrebne ukrepe, ker bo sicer država v doglednem času brez lesa. Posebno pa priporočajo, naj bi država prekinila vse pogodbe, ki jih ima z zasebniki za sečnjo državnih gozdov.

d **Nadzorstvo cen tudi nad mesnimi izdelki.** Ban dr. Šubašič je odredil, da se na Hrvatskem kontrola cen razširi tudi na vse mesne izdelke, salo in svinjino v svežem stanju. Nadalje je maksimiral ceno za modro galico na 6.68 din franko vagon tvornica. Trgovci na drobno smejo vračunati pri prodaji do 100 kg tudi 50 par zaslužka.

d **Na bregu Kokre pri Kranju so našli zalogo krzna.** Pred nedavnim je bil izvršen v Kranju drzen vlom v trgovino s krznom, ki je last Berčič-Guerinija. Tatovi so tedaj odnesli za okrog 80.000 din krzna. Dne 14. apr. pa so našli na levem obrežju reke Kokre dve debeli vreči, ki sta bili pošteno nabasani s samim krznom. Ugotovili so, da je bilo vse to krzno ukradeno v trgovini Berčič in da je vredno nad 23.000 din. Kje je ostalo ukradeno krzno, doslej ni bilo mogoče ugotoviti.

d **Prepovedano je vsako objavljanje tečajev** tujih valut in deviz razen onih, ki jih objavljajo tečajnice naših borz.

d **Pretiran izvoz živine iz naše države v tujino** ni samo povzročil draginjo na domačem tržišču, temveč je povzročil tudi neke vrste krizo v naši živinoreji. Samo v zadnjih petih mesecih je bilo prodanih v tujino iz naše države nad 50.000 govedi, kar pomeni, da je šlo ven dvakrat toliko živine, kakor pa poprej v enem letu. Če bo šlo tako naprej, bo kmetovalcem zmanjkalo živine za opravljanje kmetijskih del in s tem bo ne samo prizadeto poljedelstvo, temveč se bo zavrlo tudi razplojanje živine in v nekaj letih naša

VINA iz **Centralne vinarne v Ljubljani** bodo zadovoljila Vaše pivce najbolj!

država sploh ne bo mogla več izvažati živine. Zato pravijo strokovnjaki, da bi bilo pri nas treba izvoz živine ne prepovedati, pač pa preosnovati v taki meri, da bodo upoštevani ne samo interesi izvozne trgovine in tujih potreb, temveč tudi domači trg in domača živinoreja. Povrh bo pri nas zaradi navedenih pojavov prišla v veljavo odredba, ki bo uvedla po dva brezmesna dneva v tednu, in

zoper prehlad in glavobol
vzemite 1—2
ASPIRIN
tablete
Ni drugega zdravila po imenu „Aspirin", temveč edino-le „Bayer"-jev Aspirin.
Ost. reg. pod S br. 37092 od 22. XII. 1938.

sicer v ponedeljek in petek. Takrat se meso ne bo smelo prodajati, niti klati živina.

d **Izšli so prvi kolki banovine Hrvatske** po 10, 20, 50, 100 in 250 din. Kolki so dvojni, za sodnijo in za davkarijo. Na kolkih je hrvatski hrb. Kot okraski so uporabljeni posnetki iz starih hrvatskih spomenikov v Splitu.

d **Najvišje cene za koruzo?** Iz Belgrada poročajo, da bo v kratkem objavljena uredba o obveznem popisu zalog koruze pri vseh proizvajalcih v državi, kajti doslej so bile popisane zaloge samo pri mlinih ter trgovcih. Kdor ne bi pravilno prijavil zalog, bo kaznovan denarno do 50.000 din, odnosno z zaporom do 30 dni. Poleg tega je bil sprejet predlog, da se brez carine uvozi 10.000 vagonov koruze. Romunija nam nudi koruzo za 43.5% ceneje kot znaša naša cena na našem trgu. Toda s samo ureditvijo preskrbe s ko-

Balkan odklanja vsako varuštvo

Besedilo pogodbe o tem nadzorstvu, katero so jugoslovanska, madžarska in bolgarska vlada odobrile, bo predloženo v potrditev mednarodni komisiji za plovbo po Donavi. V tej komisiji so poleg obdonavskih držav še Nemčija, Italija, Francija in Anglija. Pogodba vsebuje štiri glavne točke: 1. Plovba po Donavi je odslej prepovedana vsem ladjam, ki bi jih bilo mogoče spremeniti v bojne ladje. — 2. Osebje na ladjah, ki plove po Donavi, bo odslej pod posebnim nadzorstvom obdonavskih držav. — 3. Pod posebnim nadzorstvom bodo tudi vsi tovori takega blaga, katero bi bilo mogoče uporabiti za oviranje ali onemogočanje plovbe na Donavi ter za poškodovanje obrežnih pristaniških naprav. Zlasti velja to za cement, razstreliva itd. — 4. Vse tiste carinske določbe mednarodne pogodbe o plovbi po Donavi, ki so milejše od posebnih carinskih določil obdonavskih držav, bodo zamenjali s temi ostrejšimi določili ter carinili po njih blago, ki gre po Donavi.

Ta pogodba za zagotovitev plovbe na Donavi je prva politična pogodba med Romunijo, Madžarsko, Bolgarijo in Jugoslavijo, ki se doslej niso mogle zediniti za noben skupen nastop. V tem dejstvu je njen veliki pomen, ker predstavlja začetek novega sodelovanja in složnega nastopanja med državami južnovzhodne Evrope, hkratu pa je ta pogodba stvaren dokaz, da so te države za vsako ceno odločene braniti svojo nevtralnost ter se obvarovati grozot, ki bi zanje nastale, če bi se vmešale v sedanjo vojno. Pogodba priča tudi, da te države ne bodo pustile, da bi vojskujoče se sile s kakršnimi koli koraki kršile njihovo politično neodvisnost in nedotakljivost. — Po zadnjih poročilih je mednarodna komisija za plovbo po Donavi besedilo pogodbe o nadzorstvu soglasno odobrila.

3*

Gospodarska pogajanja z Rusijo

Te dni je bilo izdano v Belgradu naslednje uradno poročilo:

Kr. vlada je dosegla sporazum z vlado Zveze sovjetskih republik, da se začno pogajanja za uvedbo gospodarskih stikov med obema državama. V ta namen bi se imela skleniti trgovinska pogodba in plačilna pogodba. Pogajanja bodo v Moskvi, kamor se bo v kratkem odpeljalo jugoslovansko odposlanstvo pod vodstvom dr. Milorada Gjorgjevića, bivšega finančnega ministra.

V tujih političnih krogih je uradno sporočilo naše vlade o začetku trgovskih pogajanj s Sovjetsko Rusijo, vzbudilo silno pozornost. Označujejo ta dogodek kot prvi korak za začetek rednih diplomatskih odnošajev med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo.

Jugoslavija je bila edina evropska država, ki doslej ni imela nikakih političnih in nikakih rednih gospodarskih zvez z Rusijo. Srbija je te zveze pretrgala leta 1917 po ruski revoluciji. Med novo Jugoslavijo in novo Rusijo pa je bilo vsako zbližanje onemogočeno zaradi delovanja jugoslovanskih komunistov, ki so med drugim pripravljali napad na pokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, nakar je naša drž. a začela odločen boj proti komunizmu.

Praksa, kakrine so se številne evropske države držale v svojih odnošajih s Sovjetsko Rusijo, je pokazala, da redne politične in gospodarske zveze lahko obstoje navzlic odločnemu stališču do komunizma in pobijanju njegove propagande. Tako je na primer Turčija ves čas bila v odličnih političnih in gospodarskih zvezah s Sovjetsko Rusijo, a je znala hkratu popolnoma zatreti komunizem s tem, da je za vsako državi nevarno politično propagando določila smrtno kazen.

Brez težav

delajo Darmol. Z njim pripravi pri uporabi mačenega kuhanja čevlji, poštenja krogljic in ne gretih sodi. Darmol je okusen kakor čokolada. Ne poskušajte z neprizadevnimi preparati, temveč uredite svojo pralnico z dobrim odvisnim predivom.

DARMOL

ruzo vprašanje še ni rešeno. Da mi res nismo izvažali koruze, zato smo pa izvažali izredno veliko živine, za kar smo porabili znatne količine koruze. Tako je še pričakovati, da bo za koruzo uvedena najvišja cena. V zvezi s tem pa se proučuje tudi vprašanje določitve najvišjih cen ostalih kmetijskih proizvodov. Če pride do načelne rešitve, bi se začelo izvrševati nadzorstvo cen tudi nad večino kmetijskih proizvodov.

d **Donava in njeni priteki stalno upadajo.** Voda se polagoma odteka tudi iz poplavljenih naselij. Sedaj se šele počasi odkrivajo strahote pustošenja vode, zlasti v vaseh in mestih. Kriva Palanka je bila na primer skoraj vsa zalita in je voda stala povprečno po poldrug meter visoko. Najhujše opustošenje pa se nedvomno vidi v predmestjih Novega Sada, kjer je uničenih okrog 1500 hiš. Ker se ni ponovil dež, sedaj ni nevarnosti, da bi reke ponovno narasle.

d **Ta je pa res zaslužil odlikovanje.** V Kastvu je bil te dni z redom sv. Save V. st. odlikovan odličen prosvetni delavec g. Bruno Jurinčič, šolski upravitelj v pokoju. Rodil se je leta 1876 v Kastvu in je končal učiteljišče v Kopru. Učiteljsko službo je nastopil l. 1895 in jo opravljal nepretrgoma 40 let do 1935, ko je stopil že čil in zdrav v pokoj. Ves čas svojega učiteljevanja ni zamudil niti en dan šole. Služboval je po raznih krajih Istre, kje je ustanovil več šolskih knjižnic in bil na stotine knjig. Ves čas svojega službovanja se je pridno udejstvoval tudi v raznih kulturnih in narodnih društvih.

d **Železniška uprava bo podražila vse železniške prevozne cene,** in sicer v višini po 15 do 20%. Povišanje utemeljuje s tem, da so se povečali režijski stroški zlasti zavoljo podražitve premoga. Najprej se bo povišala tovorna cena, nato pa še potniška.

d) **Slovensko čebelarsko društvo** je imelo ono nedeljo v Ljubljani svoj občni zbor, na katerem je bilo zastopanih 71 podružnic. Sprejetih je bilo več koristnih predlogov, med drugim je bila sprožena misel za ustanovitev zadruge za vnovčenje medu in drugih čebelarskih pridelkov.

d) **50 kg saharina so zaplenili.** V noči onega torka na sredo se je nahajala orožniška patrulja v Rušah v gozdu poleg železniške proge, kjer je opazila neke sumljive osebe. Orožniki oo te osebe legitimirali in preiskali. Ker pa niso našli ničesar obremenilnega pri njih, so jih spet izpustili. Orožnikom se je pa zdelo čudno, kaj ti ljudje, o katerih se je že delj časa govorilo, da se bavijo s tihotapskimi posli, delajo ponoči poleg železnice. Zato so v sredo zgodaj zjutraj natančno preiskali dotični kraj ter našli med grmovjem in praprotjo okoli 50 kg saharina, zavitega v šlevilne zavitke. Te zavitke so pometali iz vlaka nemški železničarji na dogovorjenem mestu, kjer naj bi tihotapci to blago pobrali. Orožniki so čisto slučajno preprečili njihovo namero ter razkrinkali nevarno tihotapsko družbo. Ugotovili so, da je bil ta saharin kupljen v Pliberku v neki lekarni. Nemški železničarji so ga pretihotapili čez mejo. Tihotapci so za saharin plačali okrog 35.000 dinarjev.

d) **Ko se je vračal domov od pogreba.** Železniški obhodnik Ivan Sorčak je našel, ko je opravljal svojo službo med postajama Slovenska Bistrica—Poljčane, smrtno povoženega svojega tovariša-železničarja desetarja VI. Šlegla. V sredo zvečer okrog 10 se je vračal ponesrečenec od pogreba svoje sestre po progi od Slov. Bistrice proti Poljčanam domov. Zaradi burje ni slišal za seboj prihajajočega vlaka, ki ga je podri in mu odrezal roko in nogo. Dobil je najbrž tudi hude notranje poškodbe. V takšnem stanju ga je našel njegov tovariš Sorčak, ki je takoj preskrbel za prevoz v bolnišnico v Celje. Ponesrečenec se v bolnišnici ni nič zavedel ter je poškodbam podlegel.

d) **Pod voz je padel.** V nedeljo, 14. apr. proti večeru se je pripetila nesreča, pri kateri je našel smrt hlapec, ki je bil šele kratko časa uslužben pri Robleku v Žalcu. Hlapec je peljal s svojim tovarišem seno v Ojstrico. Ko se je vračal s praznim vozom, so se naenkrat splašili konji in hlapec je padel pod voz tako nesrečno, da so mu šla kolesa težkega voza čez trebuh in mu zadala smrtne poškodbe. Hudo ranjenega so pripeljali pred gostilno Plavšak, kjer mu je domači gospod župnik podelil sv. poslednje olje. Še isti večer je revež izdihnil.

d) **Velik požar pri Slivnici.** Pretekli teden je v Orehovi vasi na Štajerskim izbruhnil požar, ki je uničil dve kmetiji z gospodarskimi poslopji. Goreti je začelo pri posestniku Lešniku, kateremu je pogorela hiša in bližnje gospodarsko poslopje. Zaradi hudega vetra pa so se plameni razširili tudi na bližnjo hišo posestnika Rečnika, kateremu je pogorela hiša in bližnje gospodarsko poslopje. Zaradi hudega vetra pa so se plameni razširili tudi na bližnjo hišo posestnika Rečnika, kateremu je ogenj prav tako uničil hišo in skedenj. Ogenj je tako hitro uničeval, da so mogli rešiti le nekaj kosov pohištva. — Škodo cenijo na 150.000 din.

Pomen trgovinskih odnosov z sovjetsko Rusijo

Gospodarski pomen trgovinskih odnosov s Sovjetsko Rusijo je po mnenju »Jugoslovanskega kurirja« za nas lahko zelo velik. Sovjetska Rusija razpolaga ravno s surovinami, ki jih Jugoslaviji primanjkuje, katerih dovoz je danes z drugih delov sveta precej otežkočen.

V prvi vrsti lahko Jugoslavija iz Sovjetske Rusije uvaža koks, premog, antracit, surovo nafto, bombaž in laneno seme. Rusija je na bombažu zelo bogata. Lansko leto ga je pridelala en milijon ton, nasproti 840.000 tonam, kolikor je znašala proizvodnja bombaža leta 1938. Višek bombaža za izvoz, ki ga je imela Sovjetska Rusija na razpolago, je v začetku tega leta znašal 700.000 ton.

Tudi premoga je Rusija zelo bogata. Že do sedaj smo iz Rusije uvažali znatne količine antracita. Poleg tega nam Rusija daje tudi kamenu sol, ki jo je Jugoslavija do sedaj tudi dobivala iz Rusije po posredovanju Romunije.

Jugoslavija pa bo v Rusijo predvsem lahko izvažala tobak, opij, oksid, volfram in antin, antimon, cement in boljše vrste kamna za fasade in gradbeno industrijo. Prav tako prihaja v poštev za izvoz lucerna, nekatere oljarice in dalmatinski buhač, ki ga Sovjetska Rusija seje že nekoliko let v kirgiški republiki. Za izvoz v Sovjetsko Rusijo pridejo v poštev tudi nekatere vrste sadja in povrtnine. Gotovo se bo Sovjetska Rusija pri bližnjih trgovinskih pogajanjih z Jugoslavijo zanimala za uvoz svinj, ki jih je uvažala iz Bolgarije.

Jugoslovansko odposlanstvo za trgovinska pogajanja s Sovjetsko Rusijo je 20. aprila odpotovalo iz Belgrada. Odposlanstvo vodi bivši finančni minister dr. Gjorgjević, kot člana sta odpotovala tudi dva Slovenca: industrialec Ivan Avsenek in tajnik ministrstva dr. Zalar.

Naša trgovinska pogajanja z Rusijo so vzbudila po vsem svetu veliko pozornost.

RAZGLED PO SVETU

Francoski narod nepremagljiv!

Francoski ministrski predsednik Reynaud je poudaril te dni tudi naslednje:

»Admiraliteta mi je pred eno uro iz Londona sporočila, da je Nemčija v dosedanjih bojih na Norveškem izgubila 30% svojega bojnega oklopnega brodovja. Ena petina njenih križark je bila potopljena, ena četrtina njenih rušilcev je potopljena, 15% rušilcev je poškodovanih, večje število podmornic pa je bilo potopljenih.«

»Drugi uspeh, ki je bil dosežen, je ta, da je pot do švedske železne rude v zavezniških rokah. Sedem nemških rušilcev, ki so stražili pred Narvikom, je angleško brodovje potopilo. Po Baltiškem morju so bile raztrosene mine.«

»Tretji veliki uspeh je, da bo Nemčija vendar prisiljena boriti se na novi fronti, kajti zavezniške čete so se izkrcale na več mestih Norveške in so se tamkaj srečale z norveškimi četami. Ničesar ne bi rad povedal prej, preden se ni končala borba na Norveškem. Toda ena stvar je gotova. Na tej novi fronti uporablja sovražnik letala, zažiga bencin, razpršuje svoje topništvo in svojo vojsko, medtem ko naša divizija, ki smo jo že poslali tja, stopa v borbo skupno z norveškimi tovariši.«

»Četrti uspeh leži v dejstvu, da pomeni norveško podjetje za Nemčijo velik moralni poraz. Vedno niže in niže pada v vojaške in moralne napake. Mislila je, da se odslej nobena sosedna država ne bo več uprla njenim grožnjam z letali in tanki, pa se je zmotila pri mali Norveški. Mislila je, da je norveški kralj Haakon drugi Hacha. Zmotil se je tudi Ribbentrop, ko je ustanovil na Norveškem laživlado pod predsedstvom Quislinga. Toda ta laži-vlada se je sama od sebe zrušila pod težo ljudskega zaničevanja. Zaradi tega se mnenje kulturnega sveta vedno bolj tesno oprijema Francije in Anglije. Če se je oglasil mogočni glas, kot na primer včeraj iz Bele hiše v Ameriki in ki obsoja nasilstva nad malimi nedolžnimi narodi, potem nikdo ne dvomi, na čigav naslov je ta obsodba naslovljena. Prav je, kar je dejal Roosevelt, da namreč narodi, ki se poslužujejo sovraštva, sami od sovraštva poginejo. Ta dan bo prišel.«

»Osemdnevna bitka na Norveškem je zahtevala še drugo žrtev, razen nemškega vojnega brodovja. Mislim namreč nemško propagando. Kajti odslej nikdo ne bo več podvomil v sijajne bojne zmožnosti angleškega naroda. Nadalje je res, da pravi pomen borbe za svobodo postaja vsak dan bolj jasen. Že nas čakajo preizkušnje. Prišli bodo hudi dnevi. Toda takrat šele bo sovražnik spoznal Francoze, še enkrat bo spoznal, da je francoski narod nepremagljiv, kadar se bori za svobodo.«

ITALIJA

s Ne z nadvlado, temveč s sodelovanjem. Znani italijanski časnikar, ki ima z merodajnimi krogi najožje stike, Virginio Gayda, je v »Giornale d'Italia« napisal članek o italijanskih težnjah na Sredozemskem morju. V članku pravi med drugim, da »italijanska politika ima namena, da bi nadvladala v Sredozemlju ali na Balkanu, marveč hoče tamkaj sodelovati z vsemi narodi, predvsem pa s sredozemskimi narodi. Italija ima v Sredozemlju svoje načrte, ki jih hoče uresničiti! Ti načrti temelje na ravnotežju med pravicami in oboroženimi silami posameznih držav, kakor tudi na mednarodnih pogodbah, s katerimi bo za vedno zajamčeno, da bo na Sredozemskem morju vladala svoboda pomorskega prometa, kakor tudi popolna svoboda za vsako sredozemsko državo, da bo mogla neovirano ven in noter na Sredozemsko morje. To pa hoče Italija doseči ne z nadvlado nad drugimi, marveč s sodelovanjem z drugimi narodi, seveda v skladu z italijanskimi zgodovinskimi pravicami in sodobnimi potrebami imperija v Sredozemlju in na Rdečem morju.«

ALBANIJA

s Tudi albanska mladina v fašističnem duhu. Dne 16. aprila je bilo v Tirani svečano otvorjeno prvo zasedanje vrhovnega sveta fašističnega predstavništva. Tirana je bila ob tej priliki okrašena z albanskimi in italijanskimi zastavami. Prihod kraljevega namestnika je pozdravilo 21 topovskih strelov. Velika množica je priredila namestniku manifestacije ter vzklikala kralju in cesarju ter Mussoliniju. Albanski namestnik je nato prečital prestolno besedo, ki so jo prisotni stoje poslušali. Prestolna beseda izraža zadovoljnost, da je Albanija združena z Italijo in da ima fašistično ureditev. Nato navaja prestolna beseda vse, kar je vlada napravila za napredek Albanije. Albanija mora, pravi prestolna beseda, pospešiti hitrost dela, da bi nadoknadila vse ono v čemur je doslej zaostala na raznih poljih, posebno na gospodarskem in socialnem. Albaniji je istotako potrebno vzgojiti mladino v fašističnem duhu, ker bo to najboljše jamstvo za bodočnost

DROBNE NOVICE

V Berlinu oporekajo vestem, da bi Nemčija pripravljala kake vojaške korake proti Balkanu.

Sovjetska letala so med vojno na Finskem vrgla na 516 finskih mestec 100.000 bomb.

Ves promet čez Nemčijo na Dansko Švedsko in Norveško je ustavljen.

Ameriška vlada se baje bavi z mislijo, da bi zasedla dansko Grönlandijo, odkoder bi Nemci lahko napadli Ameriko.

Časopisje poroča, da bo sv. oče imenoval 14 novih kardinalov.

Največje norveško letališče Stavanger so Angleži že sedemkrat bombardirali.

Angleška in norveška vojska sta prišli v stik za Narvikom.

Švedska vojna mornarica ima 8 oklopnic, 1 nosilko letal, 1 križarko, 16 torpedovk, 16 podmornic in 41 torpednih čolnov.

22. mednarodna umetniška razstava bo odprta v Benetkah 18. maja.

Truplo pokojnega kardinala Verdierja so položili v grobnico pod cerkvijo Notre Dame v Parizu.

Uporabe volne za civiliste je sklenila omejiti angleška vlada.

Danes se čutim desetkrat bolj prepričanega o končni zmagi, kot v začetku vojne, je izjavil Chamberlain.

Mlado nemško letalstvo je dokazalo, da je dorasla zastavljenim nalogam, piše nemški general Quade.

Časopis »Giornale d'Italia« zahteva, da se začne urejevati vprašanje Sredozemlja.

Od 24. aprila dalje bodo vpeljali v Italiji tretji brezmesni dan v tednu.

Francoski tisk ugiba vse mogoče o temkam bo krenila Italija v sedanji vojni.

19 nemških trgovskih ladij je zbežalo v nizozemske kolonije.

Če bi kdor koli skušal napasti Jugoslavijo, se mora zavedati, da ji bo proti zunanjemu napadu pomagala vsa Balkanska zveza s Turčijo, kateri bi zaradi pogodbe, sklenjene lansko jesen, pa pomagali še Anglija in Francija, pišejo angleški listi.

Angleški kralj je baje poslal italijanskemu osebno pismo, naj Italija ne stopi v vojno proti zaveznikom.

Anglija in Francija ne bosta ogrožali nedotakljivosti Balkana, je izjavil Chamberlain.

Velike spomladanske poplave so tudi v Ameriških Zed. državah.

65 tovornih vlakov z nemškim premogom prispe dnevno preko 7 obmejnih postaj v Italijo.

Tudi francoske čete se se izkrcale 19. aprila na Norveškem.

450.000 mož ima sedaj pod orožjem Švica.

AMERIKA

s Drebič. V Vandlingu Pa je bila imenovan za županjo Slovenka Mary Korošec. — Pri zadnjih volitvah v Calumetu Mich. je bil ponovno izvoljen za župana Joseph Schneller. Za mestnega tajnika Mike Štrucelj, John Štrucelj pa za nadzornika. V sosednjem Ahmeeku je pa bila rojakinja Anna Puhek izvoljena za blagajničarko, rojak Joseph Geršič pa za davčnega cenilca. — V Kinneyu, Minn. je zmagal pri volitvh za mestnega načelnika Hrvat Dan Smiljanič. — V Nachwanku, Minn. je pri mestnih volitvah kandidiralo šesi kandidatov za mestnega načelnika. Zmagal je rojak Jurij Mavrin, ki je dobil 389 glasov. Slovenec John Starčevič pa je bil izvoljen s 631 glasovi za mirovnega sodnika. — V Clevelandu je umrla rojakinja Ivana Gregorič, rojena Boben, v starosti 54 let. Pokojna je bila doma iz Primče vasi, fara Ambrus na Dolenjskem. — V Clevelandu je umrl rojak Josip Sadar v starosti 76 let. Pokojni je bil doma iz Žužemberka na Dolenjskem. — V Virginiji, Minn. je umrla Slovenka Marija Kozar, stara 77 let. — V Salle, Ill je nagloma umrla rojakinja Agnes Kupšek. — V Jolietu je umrla rojakinja Alojzija Mlakar, stara 59 let.

n. Tombola Rdečega križa v Ljubljani se vrši na praznik vnebohoda, dne 2. maja t. l. na Kongresnem trgu ob 15. Glavni dobitek je stavbena parcela v bližini nove cerkve v Spod. Šiški. Tombolska karta stane 3 din. Kupujte tombolske karte!

Slovenski književniki ob prihodu v Zagreb.

Goriški kanonik msgr. Anton Berlot je prejšnji teden v Gorici umrl.

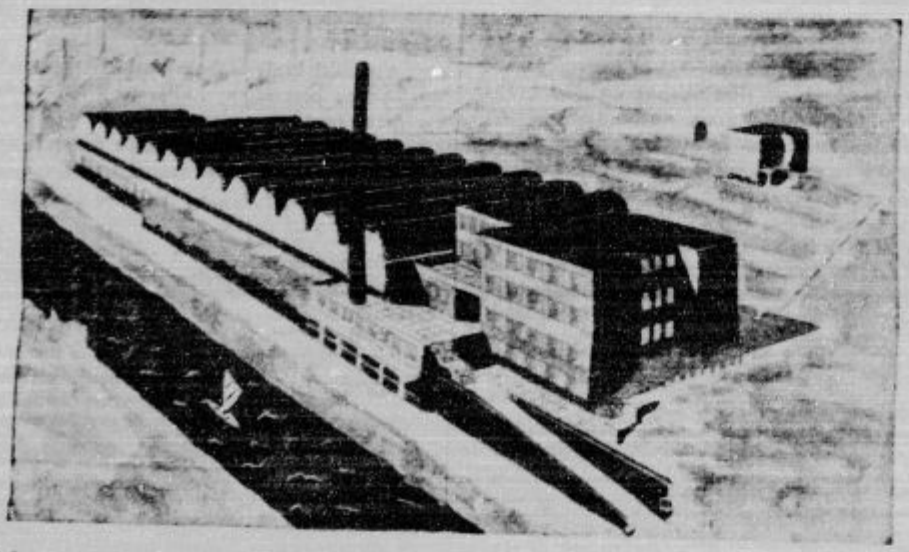

Načrt nove tekstilne šole v Kranju, katero bodo pričeli graditi na levem obrežju Save nad Majdičevim mlinom.

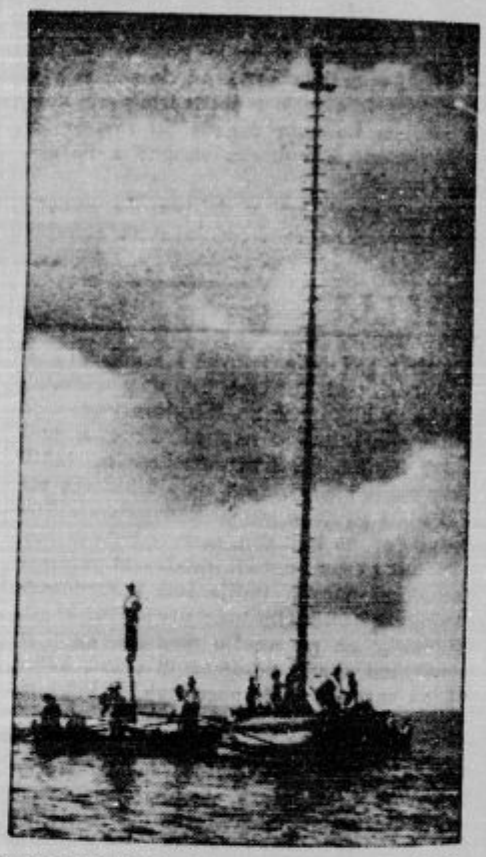

Italijanski ribiči v Mesinskem prelivu s takšnimi pripravami love ribe.

Frančiška Resnik iz vasi Ravne v občini Polšnik s trojčki.

Bogoljub

najboljši in najlepše opremljeni nabožni mesečnik v naši državi. Ima vedno lepe slike v bakrotisku. Pišite, da ga Vam pošljejo na ogled. Naslov: »Bogoljub«, Ljubljana, Jugoslov. tiskarna.

Prizor iz velike pomorske bitke, ki se je bila med angleško in nemško mornarico.

Frank Kennedy iz Washingtona trdi, da je ujel to ribo tako, kakor jo vidite na sliki: z naočniki, ki so se ji v morju zapletli za škrge ter ji dali inteligentem izraz . . .

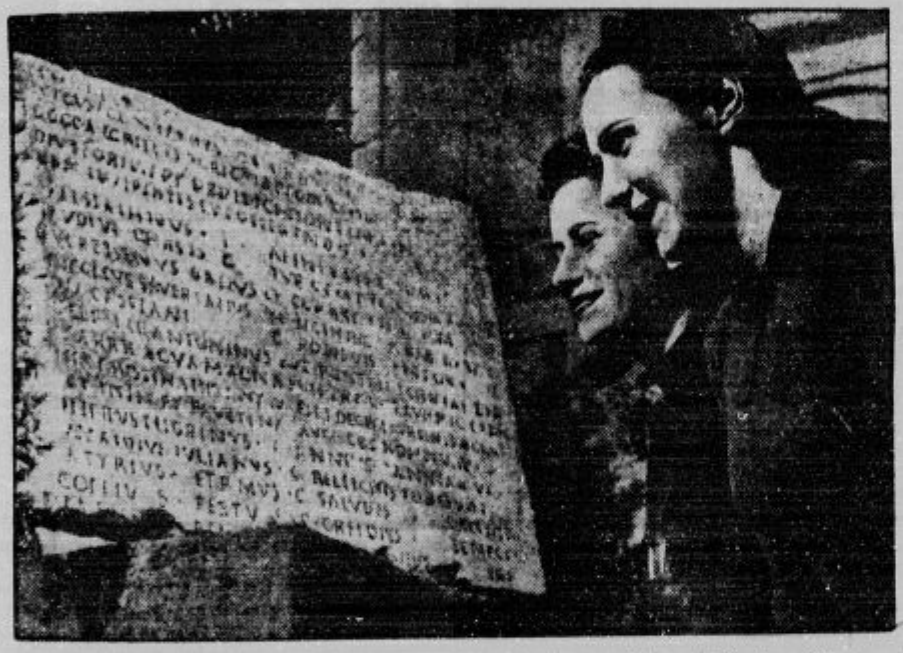

Najstarejši časopisi v Evropi so bili rimski letopisi, ki so poročali o važnih dogodkih starega Rima. Odlomek takšnega časopisa so nedavno izkopali v Ostiji blizu Rima.

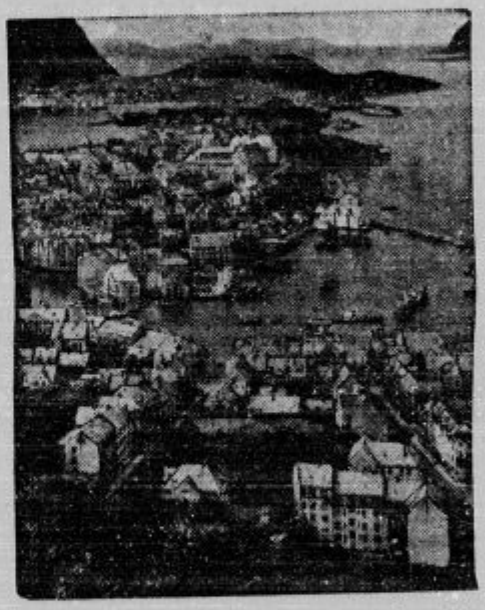

Tromsö, važno pristanišče na severu Norveške.

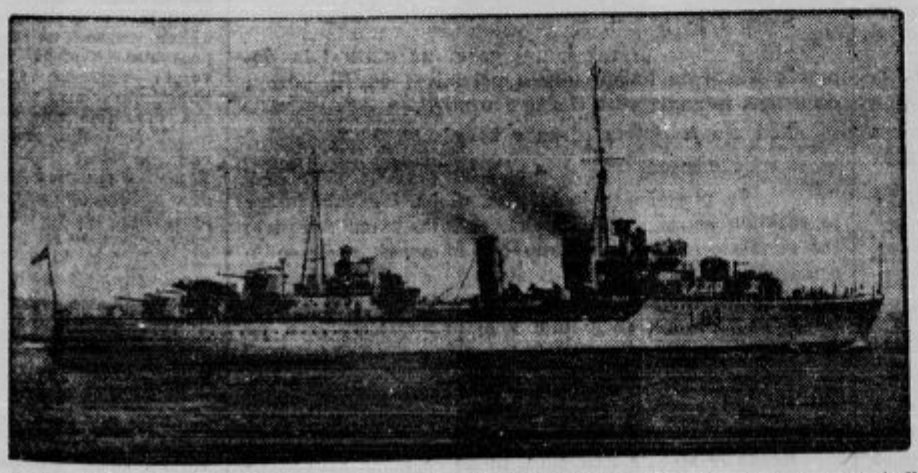

Angleški rušilec »Cossack«, ki je znan po svojem drznem napadu na nemško pomožno vojno ladjo »Altmark« v norveških vodah, je sodeloval v pomorskih bojih okrog Narvika. Zdaj poročajo Nemci, da so ga bombe z nemških letal zažgale in da je nasedel nekje ob norveški obali.

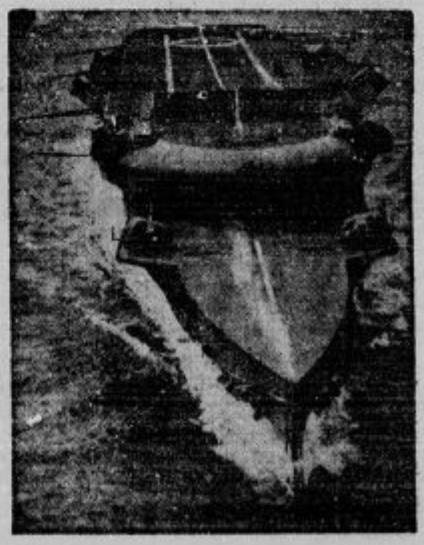

Pogled na matično ladjo za letala.

PO DOMOVINI

Kmet in draginja

Sedanji čas je s svojo neizprosnostjo dvignil cene vsemu, tudi kmečkim pridelkom. Marsikatero stvar kmet danes dražje proda, kot pred letom. Toda ali ima od tega res dobiček?

Površen opazovalec bo takoj pritrdil. Temu pa ni tako. Vsi industrijski izdelki, špecerijsko in kolonialno blago se je v ceni tekom zadnjega leta izredno dvignilo. Kmetov pridelek: vino in sadje, mleko, jajca, pa na splošno ne. Edino cena živini je poskočila. Toda tu je treba vedeti, da naš mali kmet mora čakati vse leto, preden proda kak majhen rep živine iz hleva. S tem plača davke, ki pa so v pretečenem letu zaradi posebne doklade itak narasli.

Res se je dvignila cena tudi drugim pridelkom, pšenici, koruzi, krompirju in fižolu. Slednjima dvema bolj zaradi slabe letine, zaradi katere mora naš kmet marsikje krompir kupovati tudi za seme. Pšenice in koruze tudi pri nas kmet ne prodaja, ampak v mnogih primerih kupuje. Živinske krme v mnogih krajih občutno primanjkuje. Debele živine ni. Odtod dvig cen. Tako je lanska slaba letina povečala stisko podeželskega prebivalstva.

Tudi pomanjkanje moških moči je občutno pozna, ko je kmet prezaposlen z delom. Domači garajo noč in dan, a ne morejo nadomestiti največkrat edinega moškega člana, ki je za delo pri hiši. Delo na polju zaostaja. In še to: Tako se na kmetih stiska veča, draginja pa narašča iz dneva v dan.

Iz raznih krajev

Št. Jurij pod Kumom. V nedeljo bo pri nas »žegnanjec. Ob tej priliki naj bo omenjeno, kako se Št. Jurij razvija. Že dolgo časa, menda kar ljudje pomnijo, ni bilo izvršenih toliko stavb, kot se jih letos pripravlja. Župna cerkev z zvonikom bo zunaj prenovljena. Trgovec Medved zida nasproti šole novo trgovino in je stavba že pod streho. Pečnik Martin, ban. cestar, bo postavil hišo ob cesti proti Kumu nasproti Gričarja, Pečnik Albina, šivilja, pa istotam krojaško delavnico. Vdlarek Janez mizar, bo pa delal hišo na griščku nasproti Knezove trgovine. Weithauser Josipina pa postavlja hišo v dolinici pod cerkvijo v smeri proti Kumu. V Podleševju pa postavi hišo in delavnico za strojno pletenje ob cesti proti Radečam Klanšek Hinko, strojni pletilec. Vsi imenovani deloma pripravljajo, deloma imajo že vse pripravljeno, tako da se bodo v stavbe že letos vselili. Našteta dela pričajo o podjetnosti in varčnosti imenovanih in o privlačnosti kraja, ki vabi s svojo lepoto. Gotova pa so že bila pred kratkim sledeča dela: Bologar Franc, ban. cestar je v Padežu postavil novo hišo, enako tudi Medvešek Jakob v Osredku pri cesti, Čop Jernej je postavil Pod Podrežem nov mlin, Celestina Maks pa v Sapoti novo turbino za elektriko.

Blagovica. Na praznik sv. Jožefa je tukajšnje Prosvetno društvo priredilo pretresljivo igro »Žrtev spovedne molčečnosti«. Dvorana je bila nabito polna, kar se pri nas le malokdaj zgodi. Gledalci, ki so se vživeli v igro, so s solzami spremljali igralce. Igralci so se dobro odrezali, glavne vloge so bile kar odlično podane. Ker bi bilo prav, da bi vsak odrasel faran videl to zares lepo in vzgojno igro, se bo na splošno željo igra ponovila v nedeljo 28. aprila ob 3 popoldne. Domačini in okoličani se s tem lepo vabijo k prireditvi. Ne bo vam žal, ako pridete.

Loka pri Mengšu. Tu je umrl v visoki starosti 80 let Peter Brojan. Pokojni je bil v vsej okolici znan kot mož strogo katoliškega prepričanja. Bil je 40 let naročnik »Domoljuba«. Naj počiva v miru.

Moravče. V samotnem gozdiču pri Dvorjah, ne daleč od Sv. Andreja, je bil v nedavni noči napaden Franc Urbančič s Pšate. Neznanec, ki se mu je pridružil med potjo, ga je udaril po glavi z nekim trdim predmetom. Zbil ga je na tla ter se sklonil, da bi opravil svoje zlobno delo. Prepodilo pa ga je drdranje voza, ki se je bližalo gozdiču. Voznik je našel Urbančiča ob cesti vsega krvavega ter mu pomagal v bližnjo hišo. Tam so ga zasilno obvezali in odpravili k zdravniku. — Krajevna kmečka zveza bo zgradila res vzorno sušilnico. Obljubljena je denarna podpora ter bomo z delom v kratkem že pričeli. Sušilnica bo stala v Krascah, pridejo pa na vrsto tudi še drugi kraji. — Prijazna dolinska vas Drtija je z osuševanjem močvirja dobila lepo vaško pot, okrašeno z drevoredom. Zahvala gre vodstvu vodne zadruge, ki je z gradnjo tako potrebne poti ovekovečila svoje koristno delo.

Sv. Križ pri Belih vodah. Slovečo božjo pot smo že začeli popravljati in vzdrževati cerkve v taki višini. Vse je treba zvoziti iz doline v višino 1054 m. Pa če so naši predniki imeli pogum cerkve zidati, bomo imeli tudi mi pogum, da bomo to prelepo cerkev Sv. Križa, dediščino naših očetov, za stoletnico lepo popravili. Dobri romarji radi darujejo za to cerkev, ki kraljuje nad Savinjsko in Šaleško dolino. Vsem dobrotnikom, ki so že ali še bodo kaj darovali, naj božji Zveličar tisočero povrne. Stoletnico in sv. birmo bomo praznovali 16. junija. Pred to slovesnostjo bodo trije romarski shodi. Prvi shod bo 3. maja — Najdenje sv. Križa — drugi na binkoštni ponedeljek 13. maja, in tretji na praznik Srca Jezusovega, 31. maja. Na predvečer shoda je vedno pridiga in pete litanije. Ob shodih je prvo sv. opravilo vedno ob šestih, drugo pa ob praznikih ob desetih, ob delavnikih pa ob osmih. Vsak petek je sv. maša ob sedmih. Romarji, pridite! Svetokrižka cerkev naj se ob vsakem shodu zopet napolni, kot nekdaj. Pri Sv. Križu iščimo pomoči v težkih časih.

Št. Jurij pri Grosuplju. Dne 16. aprila smo pokopali vzornega moža g. Permeta Josipa, posestnika v Ponovi vasi. Bil je župan občine Št. Jurij, bivši oblastni poslanec, odborник okraj. kmetijskega odbora, II. podnačelnik okraj. cestnega odbora, predsednik Društva za ureditev podzemeljskih jam v Ponovi vasi, dolgoletni odbornik Prosvetnega društva, dolgoletni podnačelnik krajevne Kmečke zveze, soustanovitelj in dolgoletni odbornik gasilnega društva Št. Jurij, predsednik JRZ, dolgoletni odbornik bivše SLS, načelnik kmetijske nabavne zadruge in načelnik hranilnice in posojilnice Št. Jurij, načelnik vodne zadruge, načelnik nadzorstva živinorejske in mlekarske zadruge Št. Jurij. Bil je pravi ljudski župan, ki se je veliko trudil za dobrobit svojega ljudstva, katerega je zastopal na svojih položajih. V njegovi hiši je bilo samo dobro časopisje. Da je imel mnogo prijateljev, je dokazal njegov veličastni pogreb, ob premnogi udeležbi ljudstva, ki so ga obdali s številnimi venci. Truplo pokojnika je bilo prepeljano iz hiše žalosti na farno pokopališče v Št. Jurij. Pogreb je vodil domači župnik g. Švigelj v spremstvu še drugih 3 duhovnikov. Pokojnika je spremljala na zadnji poti velika množica ljudi, med njimi šolska mladina iz Št. Jurija in Škocijana z učiteljstvom. Nato so šla gasilska društva Št. Jurij, Ponova vas in Škocijan. Zastopana so bila še

Besede

(Povest)

Spisal N. Velikonja. Ilustriral akad. slikar L. Sušmelj

Bila je radovedna, toda k Vidmarju ni mogla, zato je stala na njivi z roko na čelu, kakor bi ne dihala. Čez dolgo se je spomnila, da je pozabila doma grablje. Ko se je spustila nizdol po klancu, je prišel Firarjev Cene.

»Siegl je Franceta oustrelil!«

Kakor da so ji te besede vzele pamet. Zdrvela je čez njive ter ni gledala, kam stopi. Kokoši so brezglavo zbežale, ko je pridrvela do hiš. Njej pa je udarila vsa kri v glavo. Vrgla se je čez rante, ki so ograjale Peskov zelnik; bilo je podoba, da je pero.

Rezka je zletela po poti; predpasnik se ji je odpel, samo ena misel ji je živela v srcu, da bi bil še živ. Zdelo se ji je, da je sonce potemnelo, vse je nekam plavalo in daljšalo pot. Kakor vihar je planila skozi ljudi, ki so nekaj šepetali pred hišo, siloma otresla žensko, ki jo je hotela pridržati. Župnik je slačil koretelj, ko je skoraj padla v sobo.

»Moj France, moj France!«

Vidmar je stal pri oknu brez besede. Nekaj ga je prijelo za grlo, da mu je zmanjkala sapa, ko se je brez moči zgrudila na kolena. Nato je čutil še on mokro na licih.

Franceta je izmučilo. Dvignil je roko, nasmehnil se ter dejal z zastrtim glasom:

»Saj ni tako hudo!«

Rezka pa je zarila svojo glavo v njegovo odejo ter zajokala, da so vsem prišle solze v oči. Kakor bi klečalo dete.

»Samo, da ni hudo!« je rekla Meta pred hišo. »Kadar bo okreval, mu bom povedala, da je Lende njegov brat!«

Stopala je počasi.

»In Vidmar je rekel, naj grem na stara leta domov!« Kakor bi kalalo nihalo pri štirni od ene strani do druge, je gnala vsak čas te dve misli.

Nad njo je zletela pivka v breg.

*

Še pred šagro je bil čez, ploha, treskalo je ter je razklalo smreko pred Miakarjem. Po klancih je drlo ter odnašalo pesek, klokotalo čez kamenje, voda se je umazana penila v jamah. S streh je drla ter odnašala slamo in smeti. Toda drlo je v štirne, le Cipružu je voda plala čez žleb, ker se je bila v njem nabrala slama, pa je nihče ni očistil. Njegova kapnica je ostala prazna.

Potem so se ljudje oddahnili. Fronc je prenekal nosili ilovico. »Ker nimajo cemetna. In zdaj ni potreba štirne!«

Rezka je stregla Francetu, in ko so doma zelo godrnjali, je rekla, da mu bo stregla in da se z drugim ne poroči. Ljudje so rekli, da vzel France Rezko in da bo Andrej drug.

RAZNO

Koliko denarja tehta Aga Kan? Znani indijski knez Aga Kan se je mudil v zadnjem času v Vzhodni Afriki, kjer se je sestal s številnimi mohamedanskimi osebnostmi. Knez je v svoji domovini, kakor znano, ne samo prosvetni, temveč tudi verski poglavar svojih podložnikov in se za verska vprašanja zelo zanima. V Nairobiju, prestolnici angleške kolonije Kenje, so mu pred odhodom v domovino priredili poslovilni večer. Guvernerji so mu ob tej priliki darovali ček, ki ustreza vrednosti zlate palice v njegovi telesni teži. Aga Kan je določil, naj se ta vsota 30 000 funtov šterlingov razdeli v dobrodelne namene.

Profesorska. Profesor Pika pride domov brez dežnika. Gospa Metka ga vpraša: »Kdaj si pa opazil, da nimaš dežnika?« — Pika: »Ko je nehalo deževati in sem da hotel zapreti.«

gasilska društva Grosuplje, Malo in Veliko Mlačevo, dalje odbor krajevne Kmetske zveze, Prosvetno društvo z zastavo, Krajevni šolski odbor, duhovščina, voz s krsto v častnem spremstvu občinskega odbora, domači in sorodstvo, g. bana je zastopal okrajni načelnik g. Maršič. Dalje so se udeležili pogreba mestni župan ljubljanski g. dr. Adlešič, bivši nar. poslanec g. Smersu, bivša obl. poslanca g. Brenčič in g. Pevec, za okr. cestni odbor Ljubljana g. inž. Fink, okrajni kmetijski referent g. inž. Eiselt, ban. zdravnik dr. Podkoritnik iz Grosuplja, okr. veterinar g. dr. Kovač, tajnik okr. načelstva g. Karlovšl, šol. upravitelj g. Jevnikar iz Krke, 9 županov iz daljnje in bližnje okolice in mnogo, mnogo prijateljev iz raznih krajev. Pri odprtem grobu so se poslovili od njega okr. načelnik g. Maršič v imenu g. bana, g. Smersu, novi župan g. Bedenčič in šol. uprav. g. Trobiš iz Št. Jurija. Pokojni je bil odlikovan za zasluge z redom sv. Save 5. stopnje. Vencev je bilo 39, ki so jih darovali občina, društva in zasebniki. Domači moški pevski zbor je zapel žalostinke pred hišo, v cerkvi in pri odprtem grobu. Naj mu bo lahka domača zemljica, ostale pa naj tolaži Bog.

Komenda. Žalostno so naznanili zvonovi, da je umrla v 70. letu starosti, previdena s sv. zakramenti Perne Ana, roj. Zabret iz Kapljevasi. Pokojna je bila zelo verna žena. Vse svoje otroke je vzgojila v pravem katoliškem duhu. Pri njih si dobil samo dobre katoliške knjige in časopise. — Naj počiva v miru! — Dekliški krožek v Komendi bo priredil v nedeljo 28. aprila ob 3 popoldne v Domu v Komendi krasno igro »Prisegam«. — Požar je uničil kozolec Baštien Janezu, mizarskemu mojstru iz Klanca, v nedeljo 21. aprila. Udarila je strela in tako je nastal požar.

Kresnice. Sadjarji že ugibajo, kako bo s sadno letino. Sicer ni pričakovati takšnega pridelka, kot je bil preteklo leto, nekaj pa vseeno kaže. Neki posestnik iz tukajšnjih krajev je na vprašanje, kako kaže s sadjem, hudomušno odgovoril, da se boji, da ga še za nedeljske lovce in izletnike ne bo dosti, če ga bodo tako pridno nabirali kot so ga preteklo jesen. Nekateri izletniki prav neusmiljeno pustošijo po vrtovih. Pri tem se izgovarjajo, da nas sadje nič ne stane. Ali res ne pomislijo takšni ljudje, da mora kmet

Zaščita male kmetije

Nisem strokovnjak, pa bi se vendarle rad pridružil onim, ki razpravljajo o zaščiti kmečke posesti. Lek, ki bi ga priporočil, je pristno domač, obsežen v kratkih besedah, namreč: **nikar se nepremišljeno ne zadolžujte; to pa, kar dolgujete, skušajte pošteno poravnati.**

Vemo, kdo se za zaščito najbolj poganja. Oni, ki tičijo v dolgovih, pa bi radi, da bi jim ne bilo treba vračevati. Hudo je, ako človek zabrede v dolgove po nesreči brez svoje krivde. Bridke izkušnje imajo taki ljudje, zato si resno prizadevajo, vrniti vse do slednjega beliča. Mnogo jih je, ki si naposled le opomorejo in zlezejo na zeleno vejico. Poznamo pa še druge vrste dolžnikov — take, ki so se zadolžili po malomarnosti, morda celo z namenom, da ne bodo nikoli vrnili. — Tem velja pregovor, ki pravi: »Kadar prosi, zlata usta nosi; ko pa vrača, hrbet obrača!« Upnik jim je le nadležnik, ki skoraj še pravice nima do tega, kar je posodil. Ako terja, mu zamerijo in tajijo. Pustijo se tožiti in še odvetnika najamejo, četudi vedo, da ne bodo uspeli. Za vračilo **nimajo denarja, za pravde ga imajo. Koliko posestev** gre na dražbo in so prodana na škodo upnikov. In pod roko ti prodajajo, ali pa prepišejo skrivaj na ženo in otroke. Upniki so v mnogih primerih revni ljudje, ki pridejo ob svoje borne prihranke.

Nisem proti zaščiti kmečkih posestev; uredijo pa naj tako, da ne propadejo že najeta posojila. Vsaka zaščita na škodo upnikov bi bila nespametna in krivična.

dobiti nekaj denarja za sadje, da plača davke in obleče družino. Pred 3 leti so takšni sadjarji dejansko napadli kmeta, ki jih je podil od sadja.

Kostanjevica. V nedeljo 28. aprila bomo imeli v Kostanjevici veliko kmečko zborovanje, in sicer takoj po prvi sv. maši. Govoril bo načelnik Kmečke zveze in senator g. Brodar. Pridite na to naše kmečko zborovanje tudi iz okoliških občin. Zborovanje bo ob vsakem vremenu v prosvetni dvorani. — Pozdravljamo ukrep našega občinskega odbora za razdelitev občinskih potov. Res skrajni čas je, da se to uredi. Pri popravilih potov naj bi se z ozirom na splošno korist malo strože postopalo.

Šeflja Loka. Naše Kat. prosvetno društvo bo priredilo 2. junija t. l. veliko tombolo. Še v tem letu hočemo namreč dosedanje društvene prostore popolnoma preurediti, tako da bo naš novi društveni dom res primeren in v ponos vsej župniji. Stroški bodo seveda precejšnji, a še večja bo naša darežljivost in ljubezen do mladine, ki naj se še naprej vzgaja v verskem in narodnem duhu. Tudi tombola naj pripomore k temu, da bomo čim prej imeli preurejeni novi dom. Zato pridno segajte po tablicah, v zavesti, da že za 3 din morete zadeti krasne dobitke velike vrednosti. Ne bo vam žal! — V nedeljo popoldne smo pokopali posestnika Martina Eržena. Rajnemu naj Bog da večno plačilo!

Studence pri Sevnici. V nedeljo 14. aprila ob 4 popoldne se je pojavil rdeči petelin v Zavratcih na strehi zidanice Alojzija Selaka. Zgorelo mu je ogrodje in precej krme, vino so rešili. Od zidanice se je ogenj razširil na poleg stoječo hišo Mihaela Smaglja ter jo upepelil. Ker človek ne ve, kdaj ga nesreča čaka, je dobro, da si preskrbi ob novem letu prvo in najbolj gotovo pomoč z naročitvijo »Domoljuba«. Škoda je velika, pomoč nujno potrebna.

Preižganje. Naša farna cerkev Sv. Marjete se vidno lepša od tedna do tedna. Za velikonočne praznike smo videli na vseh oltarjih nove krasne prte. Farani so zbrali denar za obnovo glavnega oltarja in za napravo nove Marijine slike, ki jo bomo imeli v maju in drugih Marijinih praznikih na glavnem oltarju. Ta Marijina slika bo blagoslovljena na praznik vnebohoda 2. maja pri deseti sv. maši. Vabimo vse sosednje farane, da se te slovesne pobožnosti udeleže.

Preska. Akademija FO in DK se je v nedeljo 14. aprila kar najboljše obnesla. Telovadne točke, deklamacija, govor dr. Blatnika, zaobljuba mladcev, vse je bilo prav izvrstno. Skoraj ne vemo, komu bi dali prednost. Mladina, le vztrajaj na tej poti do konca! Tudi obisk je bil prav dober, tako da je bila dvorana premajhna. Tudi v tem oziru smo bili na vso moč zadovoljni. Škoda, da nas bosta predsednik FO Jože Triler in organist Ludvik Tramte, ki sta imela za akademijo poleg DK največ zasluge, že 6. maja zapustila, ker morata oba iti k vojakom.

Breznica nad Šefljo Loko. Te dni praznuje 70letnico svojega življenja naš vaščan Jakob Klobovs. Življenje mu ni bilo posuto z rožicami, saj je moral s trdim delom služiti kruh, ki mu ga skopa zemlja male bajte nikdar ni dala dovolj. Z drvarjenjem — to je njegov najljubši poklic, saj se v gozdu počuti najbolj doma — je služil kruh, da je vzredil svojo družino — 7 otrok živi, 3 so pa umrli. Pri svojem delu pa ni nikdar pozabil Boga. Vse skozi je ostal veren katoličan. Tudi katoliško časopisje je našlo pri njem odprta vrata, »Domoljub« prihaja v hišo že 40 let in prav toliko časa tudi Mohorjeve knjige. Ko bo sedaj skromno praznoval svoj jubilej, svež in zdrav, mu tudi mi želimo iz vsega srca, naj ga Bog še dolgo ohrani zdravega in čilega. Obenem pa mu že tudi sedaj čestitamo k 40letnemu jubileju, ki ga bo

---

Pridigar na pručici. V državi Newyork je živel zelo pobožen duhovnik, ki je bil izvrsten govornik. Bil pa je izredno majhne postave. Zaradi govorniške nadarjenosti je bil pogostoma povabljen na različne fare, da je vodil sv. misijon. Ko je tega vodil v neki cerkvi, kjer so imeli zelo veliko prižnico, je ta mali duhovnik prišel nanjo, tako da verniki niso videli drugega ko oči in nos, kar je med nekaterimi povzročilo smeh. Da bi temu odpomogel, ko je imel drugo pridigo, je naročil ministrantu, naj mu prinese kako pručico, da bo na nji stal. To je seveda dosti pomagalo in duhovnik je začel svojo pridigo s besedami: »Še malo, in me boste videli, in spet malo, pa me ne boste videli.« V tem pa je pozabil, da stoji na pručici. Stopil je korak nazaj in izginil v prižnico. Vsakdo si lahko misli, kako je bilo mogoče vernikom resno vzeti uvodne besede pridigarja.

»Ker nimajo cementa. In zdaj ni potreba štirne!«

France je počasi okreval ter bil poklican za pričo; Sieglа so bili namreč našli z zlomljeno nogo. Zmešano je govoril in pravil, da ima srnjakove uhlje. Naj pogledajo. Ležal je na kupu kamenja in vse je kazalo, da je hotel nekam bežati. France je povedal, da je počil strel, da se potem ne spominja nič več. Da je zazrl nad seboj nekoga, ki ga je klical in da je uzrl svojo sobo.

Pokazali so mu neko puško. Da jo pozna in da je Sieglova. Če sta se kaj prepirala? Seveda in še hudo. Ni bil videti pri pravi. Spet je hotel, naj mu dam puško! »Kakšno puško, ko je pa palica!« Tu je France nekaj zamolčal. Puško je bil nekaj hipov prej skril pod votlo skalo.

»Kaj se pravi: spet?« je silil sodnik.

No, povedal je tisto o Stanišču.

In zakaj vse to, če bi morda vedel?

Zakaj? Zaradi onega, ko sem ga držal nad prepadom v Čavnu.«

»Tako, tako!« je dejal sodnik. »Če bi vas ustrelil.«

»Potemtakem sem sam kriv. Zakaj pa je tiščal za Rezko?«

»Da, da!« je rekel sodnik in France je smel iz sobe.

»No, da!« Te besede so mu šumele v ušesih, da se je s težavo privlekel domov.

Nazadnje sta bila Rezka in France nemudoma na oklicih.

»Pa sem le mislil, da se ne boš oženil prej ko jaz!« je rekel Andrej.

Lende ni maral k Vidmarju. Da bo ostal pri Andreju, Rezka ga ni mogla pregovoriti. V mislih je imela še nekaj: pri Vidmarju se ji je zdelo mrtvo in tiho. Da bodo morali takoj kupiti psa. Kupila je novo torilo ter ga postavila v pasjo kočo; Vidmar jo je gledal ter se obrnil na pragu. Tisti hip je pomislil, da bi bilo prav, če bi polovico grunta zapisal Francetu. Naj bo!

Še nekaj se je zgodilo pred šagro: Boštjan je prišel k Rezi. Dvignil je roko ter rekel: »Mir vam bodi! Niste na vrsti« — hodil je od hiše do hiše — »in tudi ne bom pri vas,« je nadaljeval, »Dokler ne bo, kakor mora, ne bom pri vas.«

»Ona je začela!« je rekla Ruparica.

»Zdaj pa vi, da se zravnata!«

Ni sedel.

Reza pa kvišku.

»Še to, ali me imate za neumno?«

»Imam! Če ne, bi se ne skregali!«

In je šel.

Čez tri dni je spet prišel mimo. »Pogleda! sem prišel, če ste vsi zdravi, rekli so, da niste.«

»Smo!« je rekla Reza.

»Niste!«

Ni sedel ter ni rekel vec besede.

Ko je prišel drugi dan, je že vedela, da je bil tudi pri Poloni. »Moram napraviti konec; vse se že muza!« je mislila. Ponudila mu je stol. Sedel je, kakor da ni bilo nič. Vprašal je, kako je z žitom, če imajo kaj otave. »Hudo bo zanjo!« je vzdihnil.

praznoval jeseni, kar si skupno z ženo Ano roj. Šink delita bridkosti in radosti življenja! Na mnoga leta!

Sv. Tomaž. Pretekli torek je 31 letni posestnik Majcen Stanko iz Savec pri Sv. Tomažu nad Ormožem umrl. Zapušča ženo in dve hčerkici pod dve leti stari. Njegova smrt je navdala vso okolico z globoko žalostjo in iskrenim sočutjem s hudo prizadeto družino. Rajni je bil vzoren mož, član Tomaževske prosvete; kot član Apostolstva mož je vsako prvo nedeljo v mesecu klečal pri obhajilni mizi. Za njim žaluje igralska družina Kat. prosvete, ki je izgubila z njim zelo dobro odrsko moč. Na zadnji poti so ga, kot svojega bivšega člana, spremili tudi člani Fantovskega odseka v krojih. - Rajnemu naj sveti večna luč!

Škofja Loka. V visoki starosti 79 let je umrl posestnik in gostilničar Martin Eržen. Bil je vseskozi pošten in vesten mož in tudi svoje otroke je vzgojil v pravem krščanskem duhu. Vsi otroci delujejo zelo v naših društvih. Pogreb se je vršil ob veliki udeležbi, saj je bil pokojnik zelo znana osebnost. Naj mu bo Bog dober in pravičen plačnik, preostalim pa naše globoko sožalje!

Polica pri Višnji gori. Dne 14. aprila smo pokopali Vidic Jožefo, po domače Mihevčevo mamo. Umrla je v najlepši dobi 49 let. Od 11 otrok jih živi še 7, ki zelo pogrešajo svojo mamo. Pogrešali jo bodo tudi siromaki, za katere je vedno skrbela. Bila je res dobra žena in skrbna mati. Naj počiva v miru, svojcem pa naše iskreno sožalje!

Tržič. Pri Sv. Ani nad Tržičem se je zgodila težka nesreča, katere žrtev je postal 13-letni Ferdinand Bogataj, sin predilniškega oskrbnika. Po cesti sta pripeljala dva osebna avtomobila, fant je videl le enega in se je temu hotel izogniti, toda medtem ga je zgrabil drugi avto in ga težko poškodoval. Dobil je težke poškodbe po glavi in imel je zlomljeno desno nogo. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnišnico in čez nekaj dni domov. Toda doma je kmalu izdihnil svojo mlado dušo. N. p. v m!

Tržič. Ta teden je praznoval svoj 50 letni življenjski jubilej požrtvovalni delavec v katoliških društvih g. Rudolf Abačič, kapelnik cerkvene godbe v Tržiču. Prva leta po vrnitvi iz ujetništva je nastopil kot najboljši igralec na prosvetnem odru, nastopal je kot izvrsten telovadec pri bivšem Orlu in tekmoval po raznih mednarodnih tekmah. Posvetil se je zlasti godbi, katero zelo ljubi. Ustvaril si je tudi prijeten družinski krog, prežet s krščansko ljubeznijo. Jubilantu ob tej priliki iskreno čestitamo in želimo, da bi še dalje veliko pripomogel k procvitu naše prosvete!

»Gori! Gori!«

Planinska Davča, kaj si doživela!
Največji dom plameni so zajeli.
Bim-bom! bim-bom! so klici zabrneli
in množica je na pomoč prispela.

In strašna groza vse je spreletela:
tramovi kot snegovi so kopneli;
valovi ognja k cerkvi so hitelil
In od strahu so srca zadrhtela:

»Marija, saj si naša pomočnica!
Ohrani, brani drago nam svetišče!
Pokaži, da si milostna kraljica!«

Si v hipu veter drugo smer poišče
in z njim odide grozna plamenica...
Ostani, Mati, še nam zavetišče!

A. Davčar.

Sv. Vid nad Cerknico. Ono nedeljo smo imeli občni zbor Krajevne organizacije JRZ, katerega so se udeležili njen predsednik gospod dr. Jos. Kamušič, g. poslanec Franc Gabrovšek in lepo število naših somišljenikov, ki so z zanimanjem sledili poročilom. Gospod dr. Kamušič je poročal o delu naše organizacije v pretekli dobi in o delu naših voditeljev za slovensko avtonomijo. G. Gabrovšek je obširno govoril o znanjem in notranjem političnem položaju naše države v sedanji vojni vihri. Obema gospodoma, ki se z vso vnemo prizadevata poživiti naše politično, kulturno in gospodarsko delo, se prav iz srca zahvaljujemo.

Studenec pri Sevnici. Pretekli četrtek, 11. aprila smo pokopali vrlega krščanskega moža Ajdnika Franceta iz Hudegabrezja. Dočaka! je visoko starost skoro 81 let. Pred 18 meseci ga je zadel mrtvoud. Od tedaj ni zapustil postelje. Veliko je trpel, a nikoli tožil, nasprotno bil je vedno vesel in dobre volje. Nad 40 let je bil naročnik »Domoljuba«, in vedno zvest naš somišljenik. Veliko let je bil tudi ključar podružne cerkve sv. Urha v Roviščah. Veličasten pogreb je pričal, kako je bil priljubljen. Večni mir njegovi blagi duši, preostalim pa naše iskreno sožalje.

Kokra pri Kranju. Na velikonočno nedeljo je umrla Prodanova mama Ana Rezman, stara komaj 42 let. — Bila je mati devetim otrokom. — Bila je res mati in žena, na katero smemo obrniti besede svetega pisma. »Močna žena, kdo jo bo našel.« Živela je le za svojo hišo in družino, pa pri vsem svojem delu ni nikdar pozabljala svojih verskih dolžnosti. — Tudi slab časopis ali knjiga nista imela prostora v njeni družini. — »Domoljub« je že mnogo let prijatelj in svetovalec Prodanove hiše. — Par dni za tem pa je umrla v Zg. Kokri na Celarjevem stara mati Neža Sluga, stara 70 let. — Tudi Celarjevo hišo smemo prištevati med najboljše naše župnije, kjer še domuje lepo krščansko življenje, kakor je bilo nekdaj. Obema družinama ob tej priliki iskreno sožalje!

Črnuče. Te dni smo pokopali članico Marijine družbe Lukežič Ivanko. Pred petimi tedni je umrla pa njena sestra Marija. Pač hudo za domačo družino, ki je v tako kratkem času izgubila kar dva člana. Ohranili bomo obe pridni in pošteni dekleti v najlepšem, trajnem spominu. Naj počivata v miru!

Železniki. 19. aprila smo v našem trgu pokopali vzornega poštenjaka in starega naročnika »Domoljuba« — Janeza Petrača, p. d. »Štimovca«, starega 86 let. Dolgo dobo 60 let je zvesto in pošteno delal pri g. Egerju v Železnikih. Marsikaj vedrega in zanimivega je vedel povedati o preteklih časih in o razvoju našega trga. Do zadnjega je bil skoro vedno zdrav; pred kratkim pa je začel nekaj bolehati in smrt je kaj hitro opravila svoje delo. Vse življenje ma je potekalo v neumornem delu; bil je tudi ustanovni član gasilnega društva in dolgoletni cerkveni zvonar. Ljudje so ga imeli radi in ga spoštovali. Njegovega pogreba so se udeležili

---

In drugega niti besedice.

»Saj vem, zakaj ste tu! Polona je sprožila. Ljudje so se začeli že suvati s komolci. Ona naj pride!« je nazadnje zarohnela. »Kaj bi okoli, naravnost povejte!«

»Kadar poročete, pride!«

Potem sta začela govoriti in govoriti. Reza mu je vpadala v besedo, planila s pručke, metala okoli sebe polena, nato se je začela jokati: »Nikoli nisem pila Vidmarjevega vina, ona pa tako. Kakšna bi bila, če bi se bila le pritaknila z usti? Ali je ni sram, da si upa?«

»Saj je rekla, da si ne upa. Če si pa ne upa! Niti priti si ne upa! Nič si ne upa!«

»Pa si je, svetnica!«

»Ni še vedela tako natančno, grešniki pa smo vsi. Povedali so ji in ona je vse verjela.«

Reza se je jokala ter zaslanjala lice.

Boštjan je vstal. »Tudi ona je jokala!«

Čez uro je poklical Rezo, da ji je zbežala svinja. Hitela je skozi vrata. Skoraj jo je vrglo: na klancu je stala Polona.

»Prišla sem, če bi me potrebovali; Boštjan je rekel, da bi me!«

»Seveda bi te!« je rekel.

»Gotovo bi te!« je s težavo in zamolklo dejala Reza. Nato so vsi trije lovili svinjo, ki se je spustila v beg po klancu. Boštjan ni mogel teči, zato je Reza tekla ob zidu in po njivi, da je prišla pred njo. »Ti pa ostani, da ne bo ušla nazaj.«

»Bom, kakor rečeš!« je odgovorila Polona.

Svinja se je obrnila in zbežala v svinjak.

»Kako si ušla, ko je bilo tako zadelano?« se je jezila Reza, ko jo je zapirala. »Zdaj si se pa upehala!« je dejala Poloni. O Boštjanu ni mislila. »Kavo bom skuhala, zelo se mi je zdi.«

Boštjana sta pozabil! pred hišo.

Ljudje so se čudili, ko so izvedeli, da sta spet prijateljici.

Reza je muhasta!«

Rajši bi bil videl, da bi se prepirali.

Mičula je za šagro dobila obleko in Matevžek tudi, Boštjan pa ne, ker se je zanašala druga na drugo. Po šagri je dobil dve, ker sta ga hoteli na tihem obe presenetiti.

Slišal sem, da ste vprašali, kaj pa z Poloneo. O, Polonca se je odpravila v Trst. Za šagro je bila prišla Virbova Tona in imela vse lase nabrane na lakast pas. In sta se s Polonco zmenili, da ji poišče službo. Zdaj ji je pisala in Polonca bo šla v Trst. »Kdo pa bo pri teh kmetavzih!«

Najdalje sta bila sprta nadučitelj in župnik. Sele, ko je Hanuš povabil oba na lov na zajce, sta si na lovu povedala, da nista rekla ne šomašter in ne kranjski far.

To se je zgodilo na Gori leto pred zadnjo vojno.

Moj ded je bil takrat že davno mrtev, moj oče pa je varoval »gozd« na Tatinici na otoku Mljetu.

KONEC.

Težka voda in rastline. Profesor na vseučilišču v avstralskem mestu Melbourneu Ivard je napravil zanimive poskuse, da bi ugotovil učinke tako imenovane »težke vode«, ki sestoji kakor običajna voda iz kisika in vodika, toda iz težjega vodika, na rastline. Dognal je, da vpliva ta voda na rastline, ki vsebujejo zelenilo, pospeševalno, rastlinam, ki nimajo zelenila, pa rast zadržuje. To se dogaja n. pr. z bakterijami, gobami itd. Alge na težko vodo sploh ne reagirajo ali pa v njej pospešijo svojo rast. Samo na tisti stopnji razvoja, ko nastajajo semena, tudi pri rastlinah z zelenilom težka voda ne učinkuje ugodno.

V hotelu. Popotnik (ki se je ustavil v ne preveč snažnem hotelu): Ta brisača je pa preumazana, da bi se človek z njo obrisal. — Gospodar hotela: Ste pač zelo natančni. Že petnajst ljudi se je obrisalo z njo, pa se ni še nihče pritožil.

Novi ribniški dekan

Zaradi smrti g. dekana Antona Skubica osirotela ribniška fara je dobila novega duhovnega očeta in dekana v osebi škofjeloškega uršulinskega rektorja g. Viktorijana Demšarja.

Novi g. dekan se je rodil dne 12. marca 1904 v Stari vasi pri Žireh, kjer je bil oče Jakob urar in urarski samouk. Neumorno pridna in skrbna žena Helena, rojena Kopač, mu je rodila 17 otrok, 12 sinov in 5 hčera.

Naš Viktorijan je bil deseti sin. Po končani ljudski šoli v Žireh so ga poslali starši na gimnazijo v Gorico, kjer je v šolskem letu 1914-15 dovršil prvi razred. Vsled vojne med Italijo in Avstrijo bi bil že skoraj moral opustiti misel na nadaljnjo izobrazbo, toda končno je le premagal vse ovire in težave in nadaljeval svoje šolanje na škof. klasični gimnaziji v Št. Vidu in Kranju, kjer je 22. junija 1924 tudi maturiral. Poleg staršev mu je bil v tistih težkih časih, pa tudi pozneje tja do mašniškega posvečenja, v veliko gmotno oporo stric Jernej Kopač, znani svečarski podjetnik.

Jeseni 1924 je vstopil v ljubljansko škofovsko semenišče, ki ga je dovršil 28. junija 1929. O njegovem marljivem udejstvovanju v Cirilskem društvu in Marijini kongregaciji, kjer je vršil tudi odgovorne odborniške službe, bi mogli društveni zapiski veliko lepega povedati. Po novi maši, pri kateri mu je govoril takratni moravški dekan Janko Cegnar, je moral v ljubljansko garnizijsko bolnico k vojakom. Tu ga je general Tripkovič pridelil kot pomočnika voj. superiorju msgr. Klobovsu, katerega je radi njegove bolezni tudi sicer vsestransko nadomeščal. S pomočjo g. polkovnika M. Justina, takratnega upravitelja, je v vojni bolnici po načrtih g. prof. Kregarja osnoval novo kapelico Marijinega Oznanenja, ki pa jo je pozneji diktatorski režim dal odstraniti.

Po dosluženem šestmesečnem vojaškem roku je bil z nastopom novega leta 1930 nastavljen za kaplana na Koroški Beli pri Jesenicah, kjer je dve leti izredno uspešno in blagoslovljeno deloval v cerkvi in šoli, na karitativnem in prosvetnem polju. Posebno pozornost je posvečal ondotni delavski mladini, kateri je oskrbel športno igrišče in počitniške kolonije. Na Koroški Beli se ga še danes staro in mlado hvaležno spominja. Pa tudi g. Viktorijan rad misli na svojo prvo službo, ki je terjala veliko dela, pa mu prinašala tudi obilno veselja zlasti prvo leto na počitniški koloniji, ko je bil 30 mladcem kuhar in duhovni oče obenem.

V avgustu leta 1934 je g. Demšar prejel dekret za prefekta v škof. zavod, kamor pa ni odšel. Radi velikih telesnih naporov se ga je lotila tako huda centralna pljučnica, da je pet dni ležal v nezavesti. Pozneje je rad poudarjal, da se ima molitvi svoje ljubljene mladine zahvaliti za takratno ozdravljenje. Ko je nekoliko okreval, mu je ondotno tovarniško delavstvo omogočilo, da je mogel po nasvetu zdravnika oditi k morju. Hkrati ga je osebno povabil na Krk tudi prevz. g. škof dr. Josip Srebrnič, čigar gost je ostal tri tedne. Ko pa se je z juga vrnil, so ga poslali za kaplana v Bohinjsko Srednjo vas, da bi ga svež alpski zrak okrepil in učvrstil.

Upanje ga ni varalo. V kratkem se je tako pozdravil, in utrdil, da ni poslej nobenkrat več bolehal. Zato so mu kmalu odkazali novo delovno polje v Škofji Loki, kjer se je prvi dve leti udejstvoval kot mestni kaplan, zadnja štiri leta pa kot rektor uršulinskega samostana. Kot kaplan je tudi v Škofji Loki poleg pouka na ljudski deški, državni meščanski, obrtni in ekskurendo šoli v Gabriku vsestransko razvijal svojo delavnost v mladinskih organizacijah in prosvetnem društvu ter na Vincencijevi konferenci, ki jo je precej po svojem prihodu tudi sam ustanovil. V svojo dušnopastirsko skrb je vklenil tudi ondotno vojaštvo. Pri komandantu planinskega polka je dosegel, da se v smislu »Pravila službe« vpeljali med rekrute versko-moralni pouk in vsakoletno spoved. Od leta 1934 je bil g. Demšar tudi član načelstva Ljudske hranilnice v Škofji Loki.

In kakšna je služba rektorja? Ni lahka, veliko dela zahteva in vedno točnosti in postrežljivosti, zlasti pa pogoste priprave na pridige in razna predavanja. G. Demšar je tudi na tem mestu pokazal dozorelega moža. Svojo službo je opravljal v splošno zadovoljnost čč. mater uršulink in njim podrejenih gojenk. Bil je ves čas svojega službovanja vzoren duhovnik, dober govornik in moder vzgojitelj. Velike zasluge si je pridobil tudi za gospodarski procvit samostana in premovitev samostanske cerkve.

V občevanju odlikuje g. dekana neprisiljena prijaznost in umerjena dostojanstvenost. V besedi je mehak, obziren in vljuden. Ustnice obkroža prikupljiv nasmešek, ki hkrati odseva tudi s kostanjeve sivih oči. V pogovoru ne pride v zadrego. Svoje že itak bogato znanje je izpopolnjeval tudi na potovanju po Italiji, Franciji in Nemčiji. Leta 1938 je nekaj tednov pastiroval med našimi rojaki v Severni Franciji, kjer je nadomeščal izseljeniškega duhovnika g. Grimsa. Lanske velike počitnice pa se je mudil med našimi brati v New Yorku, Clevelandu in Chicagi. Že iz dijaških let je g. Demšar tudi marljiv sotrudnik naših mladinskih in nabožnih listov.

Sedaj je imenovan na važno in odgovornosti polno mesto ribniškega dekana, kamor bo odšel v četrtek, dne 25. aprila. Ribniški farani se ga že naprej vesele in mu pripravljajo slovesen sprejem. Veselju svojih rojakov se pridružuje tudi pisec teh vrstic z vročo željo, da bi novi g. dekan dolgo in uspešno med njimi deloval. **Dr. Fr. Trdan.**

---

obč. odborniki z županom g. Žumrom, gasilci v krojih, sorodniki in znanci ter neštevilno drugih od blizu in daleč. Ob grobu se je od starega tovariša-gasilca poslovil načelnik g. Košmerlj v prisrčnem, ganljivem govoru, zvonovi pa so mu peli zadnje, žalostno slovo. Rajnemu, dobremu »Štimovcu« bodi Bog obilen plačnik!

Kdor svoj materni jezik zavrže ter ga pozabi in zapusti, je zmedenemu pijancu podoben, ki zlato v prah potepta in ne ve, koliko škode si dela.

Gora sv. Florjana pri Vačah. Kakor vsako leto tudi letos praznujemo Florjanovo nedeljo dne 28. aprila, to je v nedeljo pred praznikom sv. Florjana. Ob 10 bo sv. maša s cerkvenim govorom. Vabljeni bližnji in daljni častilci svetega Florjana, da skupno prosimo zaščitnika požarov, da nas varuje časnega in večnega ognja.

Stara Oselica. Neverjetno tragični slučaj smrti. Pretekli torek, 16. aprila popoldne je žena čevljarja Marija Mrak v spremstvu 9letne hčerke Štefke nesla na Trebijo prodat surovo maslo. Pot vodi pod hribom. Kar zaslišiš iz hriba doli velik hrušč, spozna, da se kotali doli na pot skala in hitro stečeta obe naprej. Pa — neverjetno — žena teče naravnost v smrt, kajti 20 kg težka skala odskoči ravno v glavo oziroma v tilnik uboge Micke, ji zada strahovito rano in razmesari popolnoma zadnji del glave. Uboga ponesrečenka se zgrudi takoj mrtva na stezo.

69

Gospod Volodijovski

Potopila se je v gozd in šla vztrajno naprej; pazila je pri tem, da je imela sonce na levici. Le to je že res prešlo na muitansko stran, ker je bila druga polovica dneva, okoli štirih popoldne. Baša se je sedaj manj brigala za to, da se ne bi približala Dnjestru, ker se ji je neprestano dozdevalo, da je že za Mohilovom.

»Ko bi le to za gotovo vedela, ko bi le to vedela!« je ponavljala in dvigala svoj posinelo in obenem razpaljeni obrazek proti nebu »Ko bi kaka žival ali kako drevo spregovorilo in reklo: do Hreptjova je še milja ali dve — bi morda še prišla...«

Toda drevesa so molčala, dà, zdelo se je celo, da so ji neprijazna in ji zapirajo pot s koreninami. Baša se je neprestano spotikala ob vozle in grče teh korenin, ki so bile s snegom zaprašene. Čez nekaj časa ji je postalo neznosno težko, vrgla je torej topli plašč od sebe in ostala v sami suknjici. Ko se je tako olajšala, je šla in šla še urneje, zdaj spotikajoč se, zdaj padajoč na globljem snegu. Mali čevlji iz tenkega safiana, podloženi s kožuhovino, brez posebnih podplatov, so bili sicer izvrstni, ko se je vozila v saneh ali jahala na konju, niso ji pa zdaj zadostno varovali nog pred udarci ob kamenje in grče. Ker si jih je bila poleg tega mnogokrat zmočila pri prehodih čez vodo in jih je delala neprestano vlažne toplota sedaj vročično razpaljenih nog, so se ji lahko kaj hitro v gozdu raztrgali.

»Boso me objame ali Hreptjov ali smrt,« je pomislila Baša.

In žalosten smehljaj ji je razsvetlil obrazek; tolažilo jo je namreč vendarle, da bodi tako vztrajno in da če umrje na poti, ne bo mogel Mihael nikoli zavreči spomina nanjo.

In ker se je sedaj že neprestano razgovarjala z možem, je takoj rekla:

»Oj, Mihalek, druga bi še toliko ne storila, na primer Evica...«

Na Evico je morala marsikrat misliti na tem begu, marsikrat je tudi molila zanjo, ker ji je bilo jasno, da če ni Azija ljubil tega dekleta, bo zadela njo in vse druge ujetnike, ki so ostali v Raškovu, strašna usoda.

»Njim je hujše kakor meni,« je ponavljala vsak trenutek in misel na to ji je dajala novih moči.

Ali zdaj, ko je minila ena ura, ko je minila druga in tretja, so pojemale te moči z vsakim korakom. Polagoma je sonce utonilo za Dnjestrom, oblilo nebo z rdečo zarjo in ugasnilo. Sneg je zadobil vijoličast odsev. Potem je tisto zlato in škrlatno žareče morje na nebu začelo temneti in se vedno bolj zoževati; razlito preko polovice neba se je spremenilo v jezero, jezero v potok, slednjič je zarja zablestela kakor svetla nit, raztegnjena na zahodu — in se umaknila temi.

Nastala je noč.

Minila je še ena ura. Gozd je postal črn in skrivnosten in ker ga ni majala nobena sapica, je molčal, kakor bi se zbiral in razmišljal, kaj naj napravi s tole bedno stvarco, ki se je v njem izgubila. Vendar ni bilo nič dobrega v tej njegovi otrplosti in tišini, bila je neobčutnost in odrevenelost.

Baša je šla neprestano in vedno hitreje lovila zrak s spečenimi usti, tudi padala je vedno bolj pogosto zaradi teme in pomanjkanja moči.

Glavico je imela obrnjeno navzgor, toda ni več gledala na veliki voz, da bi ji bil kažipot, ker je izgubila vsak občutek za smer. Šla je, da bi šla. Šla je zato, ker so jo začeli oblatavati predsmrtni prividi, zelo jasni in sladki.

Tu se na primer začenjajo hitro stekati štiri strani gozda, združujejo se v štiri stene in tvorijo hreptjovsko sprejemnico. Baša je v njej in vidi vse natanko. V kaminu gori velik ogenj, na klopeh pa sedijo kakor navadno častniki. Gospod Zagloba draži gospoda Snitka; gospod Motovidlo sedi tiho in gleda v plamen, in kadar v plamenu kaj zapiska, pravi s svojim zategljim glasom: ‚Duša v vicah, kaj potrebuješ?‘ Gospod Mušalski in gospod Hromika kockata z Mihaelom. Baša prihaja k njim in pravi: ‚Mihalek, sedem na klop in se malo pritisnem k tebi, ker mi je slabo.‘ Mihael jo takoj objame: ‚Kaj ti je, mucka? ali si morda...‘ in se nagne k njenemu usešu in nekaj šepeta, ona pa odgovarja: ‚Oj, kako mi je slabo!‘ Kako svetla in mirna je vendar sprejemnica, kako drag ji je ta Mihael! — samo Baši je tako slabo, da jo je kar strah...

Baši je tako slabo, da jo vročica naglo zapušča. Premagala jo je namreč že predsmrtna oslabelost. Prividi izginjajo. Vrača se zavednost in z njo spomin.

»Bežim pred Azijo,« si govori Baša, »v gozdu sem, v noči, ne morem priti do Hreptjova, umiram.«

Po vročici jo objemlje sedaj naglo mraz in ji prešinja telo prav do kosti. Noge se ji šibijo in slednjič poklekne v snegu pred drevesom.

Najmanjši oblak ji sedaj ne zatemnjuje misli. Kako rada bi živela, a ve natanko, da umira. Hoteč priporočiti dušo Bogu, začenja govoriti s pretrganim glasom:

»V imenu Očeta in Sina...«

— — — — — — — — — — — —

Nadaljnjo molitev ji mahoma pretrgajo neki čudni glasovi, ostri, presunljivi, škripajoči; razlegajo se zoprno in glasno v nočni tišini.

Baša odpira usta. Vprašanje ‚kaj je to?‘ ji zamira na ustnicah. Za trenutek položi trepetajoče prste na obraz, kakor bi ne hotela verjeti, in iz ust se ji naglo iztrga krik:

»O Jezus, o Jezus, to so žrjavi vodnjakov, to je Hreptjov! O Jezus!«

Nato pa to še pred trenutkom umirajoče bitje poskoči in sopeč, trepetajoč, s solzami v očeh, z valujočimi prsi hiti skozi gozd, pada in se zopet dviga ter ponavlja:

Mala Stelka, ki je tekla par korakov pred njo, prihiti gledat svojo mamico in ji kliče: mati, ali se boste vač vstali? Ko vidi, da se ne gane, odhiti v solzah domov k očku Andreju in pove, kaj se je zgodilo. Strašna žalost je prevzela vso ubogo družino — moža in 4 otročiče. V četrtek smo žalostno umrlo ob obilni udeležbi pogrebcev pokopali. Žalostnemu očetu Andreju in družinici iskreno sožalje! Bog naj jih tolaži! Za rajnico pa molimo!

Trata v Poljanski dolini. V nedeljo, dne 28. aprila po jutranji sv. maši se vrši občni zbor krajevne organizacije JRZ. Občnega zbora se udeleži tudi senator g. Kulovec, kateri nas bo poučil o notranjem in zunanje političnem položaju. Vabljeni ste, da se občnega zbora udeležijo tudi člani vseh krajevnih organizacij Poljanske doline in Žirov, ker g. senator zaradi prezaposlenosti ne bo mogel vsake posebej obiskati. Udeležimo se občnega zbora polnoštevilno in pokažimo, da smo vsi kot en mož zvesto ob strani našemu voditelju dr. Korošcu.

Stara Oselica. Naznanjamo, da bo letos dne 1. maja, ko je pri nas farni praznik in se je druga leta praznoval s slovesnim opravilom ob 10 dopoldne, vse opravilo zjutraj ob 6, ker ta dan pade letos v križev teden s prošnjimi procesijami, ki se morajo te opraviti. To v vednost zlasti sosedom, da ne boste morda zastonj hodili šele za 10. uro. Pridite torej zjutraj, pa ob enem lahko še pristopite k sv. zakramentu. — Župni urad Stara Oselica.

Metlika. Vsak dan skoraj bereš pritožbe v listih o škodi, katero je napravil zajec na sadnem drevju. Pa on je žival, a človek, kateri ima pamet in razum, napravi še večjo škodo. Lansko leto je tukajšnji cestni odbor nasadil ob cestah sadna drevesca, katera so bila takoj porivana in polomljena, kar jih je pa ostalo, so bila te dni pokradena. Ali ne zasluži tak zločinec najstrožjo kazen?! — Skoraj bi bil nastal požar v Slamni vasi pri posestniku Molku. Zvečer, ko se je družina pravkar spravljala k počitku, je nekdo podtaknil ogenj v hišno streho, ki je bila krita s slamo. Domači gasilci so ogenj v kratkem času pogasili. Ako bi ne bil ogenj tako hitro opažen in pogašen, bi se bil razširil na polovico vasi, ker so poslopja tesno skupaj in večina s slamo krita. — Zadnji čas je za naročitev knjig Družbe sv. Mohorja. Opozarjamo vse naročnike, da obnovijo naročnino v župnem uradu!

Prihodnji »Domoljub« izide en dan prej kot običajno, na kar opozarjamo gospode dopisnike.

Izza orgel na koru

Za orglami na koru je v nekaterih cerkvah kaj pripraven prostor za ljudi, katerim ni za bogoslužje. Tam sta se shajala nekje na deželi mešetarja, katerima bomo rekli Mahač in Smrček, čeprav sta se v resnici drugače imenovala. Ves čas med cerkvenim opravilom sta kupčevala kakor na sejmu. Domači organist je ugibal, kako bi jima eno zagodel. Opazil je, da sta možaka prav glasna, kadar bučijo orgle; ko pa utihnejo, tedaj se tudi njuni glasovi spremenijo v šepetanje. Šala, za katero se je odločil, mu je imenitno uspela.

Neko nedeljo sta bila mešetarja z vso svojo zgovornostjo spet na svojem kraju. Organist ju je vzel na piko in pričel igrati. Najprej prav tiho, nato pa zmeraj glasneje in naposled je odprl še piščali in pritisnil na pedala. Tudi pogovor za orglami je naraščal, sicer bi se možaka ne bila razumela. Barantala sta za kravo, katero je Smrček hvalil na vse pretege, ker mu je šlo za dobiček. »Tele bo pa o sv. Juriju,« je dejal prav glasno. Slišalo se je skoraj po vsej cerkvi, zakaj orgle so tedaj nenadno utihnile. Ljudje so se spogledovali ter se komaj zdržali smeha. Osramočena barantača sta se zavedla, ko je bilo že prepozno. Še ozreti se nista upala okrog sebe, kaj šele, da bi bila spregovorila kako besedico. In na koru se nista odslej več prikazala.

NAZNANILA

Erjavec Fran: Slovenija in Slovenci. Izdala in založila Slovenska Straža v Ljubljani 1940. Str. 96, cena 20 din. — Pri vsej razgibanosti naše publicistike, smo slej ko prej močno pogrešali priporočnika, ki bi nudil v kratki zgoščeni obliki vsestranski pregled našega naroda, naše zemlje in naših teženj. — Med svetovno vojno je skušal podati takega dr. Krek v svoji znani nemško pisani brošuri, po vojni ga je pa napisal Erjavec, toda tedaj še ni bilo na razpolago dovolj zanesljivega statističnega gradiva in tudi marsikateri drugi pogledi so bili še nerazčiščeni, a pozneje se zato nismo več brigali. In vendar nam je neobhodno potreben. Prvič more temeljiti narodna zavest le na vsestranskem poznanju lastnega naroda, drugič je pa za majhne narode naravnost življenjskega pomena, da seznanjajo s seboi večje narode. Kako se nam je lahkomiselno maščevalo ob koncu svetovne vojne, vemo vsi. Danes širimo vnovič na takem razpotju svetovne zgodovine, zato moramo pravočasno popraviti napake, ki smo jih zagrešili ob polomu prve svetovne vojne. In ravno tem svrham bo pričujoče delo odlično služilo. Na eni strani nudi vsakemu Slovencu lep in izčrpen pregled, ki bo navzlic svoji zgoščenosti moral v vsakem bralcu nehote vzbuditi narodno samozavest, na drugi strani pa nudi vsakemu tujcu vse bistvene podatke o naši zemlji in našem narodu v zemljepisnem, geopolitičnem, zgodovinskem, narodno političnem, kulturnem, gospodarskem in socialnem pogledu. Ker je pisana knjiga živahno, strogo stvarno in objektivno ter je odlično opremljena z mnogoštevilnimi lepimi slikami, zemljevidi in črteži, njena cena pa izredno nizka, smo prepričani, da bo posegel po njej vsakdo rad, posebno potrebna je pa mlademu rodu. Ne smela bi manjkati v nobeni naši hiši.

n **Opozorilo.** Imetniki predvojnih avstro-ogrskih državnih in deželnih posojil (obveznic) naj se prijavijo — v kolikor tega še niso storili — in sporoče vrste ter količino obveznic v imenski vrednosti Društvu za zaščito interesov imetnikov predvojnih avstro-ogrskih državnih in deželnih obveznic v Ljubljani, Prešernova ulica 3-II. (Zveza jugoslovanskih hranilnic).

n **Nevlje pri Kamniku.** Prosvetno društvo je priredilo v nedeljo 7. aprila Lavtižarjevo spevoigo »Mlada Breda« in novo Danilovo-Cererjevo opereto »Ženili se bomo« s popolnim uspehom. Na splošno željo se igri ponovita na Jurjevo nedeljo, 28. aprila ob 4 popoldne. Pridite gledat in poslušat naveljake pevce, pa se boste od srca nasmejali.

n **Cranče.** Fantovski odsek bo priredil igro »Rešitelj« in mladci polože zaobljubo v nedeljo 28. aprila. Prijatelji mladine vabljeni!

Čebelarski tabor v Grosupljem. Vse čebelarje in njih prijatelje opozarjamo na čebelarski tabor, ki bo dne 28. aprila v Grosupljem. Na taboru bodo predavali naši priznani predavatelji in čebelarski strokovnjaki. Nekatera predavanja bodo združena s filmom, ki bo kazal vzrejo matic, čebelne bolezni itd. Začetek tabora bo ob 10 pri čebelnjaku gosp. Košaka. Pred taborom bo ob 9 služba božja. Čebelarji! Obiščite naš prvi tabor in pokažite, da se zavedate važnosti te lepe in koristne panoge slovenskega kmetijstva!

»Tam napajajo konje! To je Hreptjov, to so naši žrjavi!... Vsaj do vrat, vsaj do vrat!... O Jezus!... Hreptjov, Hreptjov!...«

Tu pa se gozd redči, odkriva se snežna ravan in grič, s katerega gleda nekaj desetoric svetlih oči na hitečo Bašo.

Toda to niso volčje oči... Ah, to so hreptjovska okna, ki sveti v njih sladka, jasna in rešilna luč — to je fortalicija tam na griču, prav s to vzhodno stranjo obrnjena k gozdu.

Bilo ja še za stajo poti, ali Baša ni več vedela, kdaj jo je pretekla. Vojaki, stoječi od znotraj pri vratih, je v temi niso spoznali, vendar so jo spustili noter v mnenju, da se vrača služabnik, ki ga je poslal poveljnik po kako stvar. S poslednjim dihom je torej planila na sredo, hiteča čez majdan poleg vodnjakov z žrjavi, kjer so dragonci, ki so se pred kratkim vrnili z obhoda, napajali na noč konje — in obstala na vratih glavnega poslopja.

Mali vitez in gospod Zagloba sta ravno jezdila klop pred kaminom in pila medico; razgovarjala sta se o Baši v mnenju, da se ona tam daleč nekje v Raškovu uživlja v svoje gospodstvo. Oba sta bila čmerna, ker jima je bilo strašno dolg čas po njej, in oba sta se vsak dan prepirala, kdaj se vrne.

»Bog nas varuj nagle spremembe vremena, juga in deževja, sicer se vrne bogve kdaj,« je govoril mrko gospod Zagloba.

»Zima že še zdrži,« je dejal mali vitez,« toda za kakih osem ali deset dni bom pa že neprestano pogledoval proti Mohilovu.«

»Rajši bi videl, da bi ne bila odšla. Brez nje mi ni obstanka v Hreptjovu.«

»Zakaj si pa svetoval, gospod?«

»Ne pleteniči, Mihael! V tvoji glavi se je to skuhalo...«

»Da bi se le zdrava vrnila!«

Tu je mali vitez vzdihnil in dostavil:

»Zdrava in čimprej!...«

Med tem so zaškripale duri in neka majhna, uboga, raztrgana, s snegom pokrita stvar je začela na pragu žalostno piskati:

»Mihael, Mihael!...«

Mali vitez je skočil kvišku, toda bil je v prvem trenutku tako osupel, da je obstal na mestu kot okamenel, raztegnil roki, začel z očmi mežikati — in stal.

»Mihael! .. Azija je izdal... mene je hotel ugrabiti... pa sem zbežala in... na pomoč!«

Po teh besedah je začela omahovati in padla je kakor mrtva na tla. Tedaj je mali vitez skočil, jo vzel kakor peresce na roke in kriknil presunljivo:

»Usmiljeni Kristus!«

Toda njena bedna, posinela glava je visela brez življenja na njegovih rokah. Mislil je torej, da drži le še mrliča v objemu in začel tuliti s strašnim glasom:

»Baška je umrla!... umrla!... joj meni!...«

XLI.

Vest o Bašinem prihodu se je kakor blisk raznesla po Hreptjovu, toda nihče razen malega viteza, gospoda Zaglobe in služabnic je ni videl ne ta večer ne naslednje dni. Po tisti omedlevici pri pragu sobe se je še toliko zavedela, da je mogla vsaj z nekoliko besedami povedati, kako in kaj se je pripetilo, toda takoj je zopet omedlela, in čeprav so jo skušali na vse načine spraviti k zavesti, jo greli, ji dajali vina in jedi, ni uro pozneje poznala več niti moža; ni bilo nobenega dvoma, da se začenja zanjo dolga, težka bolezen.

Med tem pa je bilo v Hreptjovu vse pokonci. Ko so vojaki zvedeli, da se je »gospa« pol živa vrnila, so se usipali na majdan kakor roj čebel. Vsi častniki so se zbrali v sprejemnici in tiho šepetaje pričakovali novic iz stranske sobe, kamor so bili spravili Bašo. Vendar ni bilo dolgo časa mogoče kaj izvedeti. Sicer so od časa do časa tekale med njimi služabnice zdaj v kuhinjo po toplo vodo zdaj v lekarno po obliže, mazila in terjak, toda teh se niso upali zadrževati. Negotovost je vsem kot svinec težila srce. Vedno večje množice, tudi iz vasi, so se zbirale na majdanu. Vprašanja so krožila od ust do ust; razširila se je vest o Azijevem izdajstvu in o tem, da se je »gospa« z begom rešila, da pa je bežala ves teden brez jedi in spanja. Ko so ljudje to slišali, jih je zgrabila besnost. Med zbranim vojaštvom je nastalo slednjič čudno in strašno vrenje, ki ga je dušil strah, da ne bi z glasnim izbruhom škodovali zdravju bolnice.

Naposled je po dolgem čakanju stopil k častnikom gospod Zagloba z rdečimi očmi in naježenimi ostanki las na glavi, oni pa so kupoma skočili k njemu in takoj so se usula tiha, mrzlična vprašanja:

»Ali živi, ali živi?«

»Živi,« je odgovoril starček, »toda sam Bog vé, če bo čez eno uro...«

Tu se mu je glas v grlu zaprl, dolnja ustnica se mu je začela tresti, naglo se je zgrabil z rokama za glavo in sedel težko na klop.

Pridušeno ihtenje mu je nato začelo pretresati prsi.

Go je gospod Mušalski to videl, je objel gospoda Nenašinca, dasi mu sicer ni bil dosti pri srcu, in je tiho zatulil in gospod Nenašinec mu je takoj pomagal. Gospod Motovidlo je izbuljil oči, kakor da bi hotel kaj požreti, pa bi ne mogel, gospod Snitko je začel s trepetajočimi rokami odpenjati suknjo, gospod Hromika pa je dvignil roke kvišku in tako hodil po sobi.

Vojaki so skozi okna zagledali te znake obupa in meneč, da je gospa umrla, so začeli hrumeti in žalovati. Ko je gospod Zagloba slišal ta hrup, ga je nenadoma zgrabila besnost in planil je kot strela na majdan.

»Tiho, lopovi, da bi vas vrag vzel!« je zaklical s pridušenim glasom.

(Nadaljevanje prihodnjič.)

Strokovna zveza viničarjev ZZD Ljutomer

priredi

pod pokroviteljstvom bana dravske banovine

Viničarsko-delavski narodni tabor

ob priliki 20 letnice obstoja viničarske organizacije in ob 10 letnici Viničarske kreditne zadruge, ki bo v nedeljo, dne 9. junija 1940 (ob vsakem vremenu), v Ljutomeru, z naslednjim sporedom:

Na predvečer ob 8 v dvorani Viničarskega doma 20 redni občni zbor viničarske zveze. Drugi dan: od 7—8 zbiranje udeležencev pred Viničarskim domom. Ob 8 sprejem gostov na postajališču. Zatem povorka skozi mesto v župno cerkev, kjer bo ob tri četrt na 8 sveta maša s cerkvenim govorom, katero daruje duhovni vodja ZZD Andrej Krišman. Pri sveti maši ljudsko petje s spremljanjem viničarske godbe »Slavček«. Po sveti maši obhod po mestu pred Katoliškim domom, kjer bo ob 10

manifestacijsko zborovanje

Govorijo predstavniki naroda in tovariši iz našega strokovnega pokreta.

Vabimo vse viničarje, poljedelske delavce, industrijsko delavstvo, rudarje, stavbince itd., ter vse naše somišljenike. Vabimo vso katoliško in narodno zavedno dijaštvo, akademsko mladino, katoliške mladinske, kulturne in gospodarske organizacije k čim večji udeležbi. Blagovolite nam čimprej sporočiti, kdo in koliko udeležencev bo iz vašega kraja.

Ustvarjamo obrambni zid proti komunizmu, gradimo narodno zavednost v naših obmejnih krajih, ter se borimo za zboljšanje položaja našega delavstva. Kdor je z nami — naj se udeleži! Iskreno vabi — načelstvo.

Radio Ljubljana

Četrtek, 25. aprila: Jutranji pozdrav. 7.05 Napovedi, poročila. 7.15 Plošče. 12 Plošče. 12.30 Poročila, objave. 13 Napovedi. 13.02 Duet harmonik. 14 Poročila. 18 Radijski orkester. 18.40 Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 19 Napovedi, poročila. 19.20 Nac. ura. 19.40 Objave. 19.50 Deset minut zabave. 20 Zbor železn. pevskega društva »Sloga« z jesenic 20.45 Plošče. 22 Napovedi, poročila. 22.15 Radijski orkester. — Petek, 26. aprila: 7 Jutranji pozdrav. 7.05 Napovedi, poročila. 7.15 Plošče. 11 Šolska ura: Čebelici Mija in Pija. 12 Plošče. 12.30 Poročila, objave. 13 Napovedi. 13.02 Radijski orkester. 14 Poročila. 14.10 Poročila in navodila za izletnike. 18 Ženska ura: Vzgojna posvetovalnica (Vida Peršuh). 18.20 Plošče. 18.40 Francoščina (dr. Stanko Leben). 19 Napovedi, poročila. 19.20 Nac. ura. 19.40 Objave 19.50 Turizem — naša življenjska potreba (Gojka Pippenbacher). 20 Rezervirano za prenos. 22 Napovedi, poročila. 22.15 Radijski orkester. — Sobota, 27. aprila: 7 Jutranji pozdrav. 7.05 Napovedi, poročila. 7.15 Plošče. 12 Plošče. 12.30 Poročila, objave. 13 Napovedi. 13.02 Plošče. 14 Poročila. 17 Otroška ura: a) Slovenske narodne pravljice bere Mileva Boltar-Ukmarjeva; b) Lažon in njegovi družici; igrica. 17.50 Pregled sporeda. 18 Radijski orkester. 18.40 Pogovori s poslušalci. 19 Napovedi, poročila. 19.20 Nac. ura. 19.40 Objave. 20 Zunanjepolitični pregled (dr. Alojzij Kuhar). 20.30 Skuhali smo dovtipov zmes, natresli godbe, pesmi vmes. Nekaj za konec meseca. 22 Napovedi, poročila. 22.15 Plošče. — Nedelja, 28. aprila: 8 Jutranji pozdrav. 8.15 Radijski šramel. 9 Napovedi, poročila. 9.15 Prenost bogoslužja iz trnovske cerkve. 9.45 Verski govor (prof. Filip Terčelj). 10 Plošče. 11 Klavirska harmonika (Povše Jožef), vmes samospevi (Roman Petrovčič) s spremljavo klavirja (prof. Pavel Šivic). 12.30 Poročila, objave. 13 Napovedi. 13.02 Koncert. Sodelujeta Svetozar Banovec in Vekoslav Janko ter RO. 16.30 Pol ure za dijake. 17 Kmet. ura: Obdelovanje osušenih zemljišč (inž. Rado Lah). 17.30 Kvartet mandolin. 18.15 Plošče. 19 Napovedi, poročila. 19.20 Nac. ura. 19.40 Objave. 20 Domač koncert. 21.30 Plošče. 22 Napovedi, poročila. 22.15 Samospevi. — Ponedeljek, 29. aprila: 7 Jutranji pozdrav. 7.05 Napovedi, poročila. 7.15 Plošče. 12 Plošče. 12.30 Poročila, objave. 13 Napovedi. 13.02 Radijski orkester. 14 Poročila. 18 Zdravstveno predavanje: Duševna in telesna občutljivost človeka (dr. Božena Zajc Lavričeva). 18.20 Plošče. 18.40 Kvarni vplivi na naš narodni organizem (Vojko Jagodič). 19 Napovedi, poročila. 19.20 Nac. ura. 19.40 Objave. 19.45 Več manire — pa brez zamere (dr. Fran Govekar). 20 Kmečki trio. 20.45 Plošče. 21.15 Koncert za violoncello (Seldbauer Čenda); pri klavirju g. prof. Pavel Šivic. 22 Napovedi, poročila. 22.15 Radijski orkester. — Torek, 30. aprila: 7 Jutranji pozdrav. 7.05 Napovedi, poročila. 7.15 Plošče. 11 Šolska ura. 12 Plošče. 12.30 Poročila, objave. 13 Napovedi. 13 Radijski orkester. 4 Poročila. 18 Plošče. 18.40 Vrhunec verskega življenja: Ljubezen (Fran Terseglav). 19 Napovedi, poročila. 19.20 Nac. ura. 19.40 Objave. 19.50 Gospodarska navodila in poročila (Drago Potočnik). 20 Akademski pevski kvintet. 20.45 Plošče. 22 Napovedi, poročila. 22.15 Radijski orkester. — Sreda, 1. maja: 7 Jutranji pozdrav. 7.05 Napovedi, poročila. 7.15 Plošče. 12 Plošče. 12.30 Poročila, objave. 13 Napovedi. 13.02 Plošče. 14 Poročila. 18 Mladinska ura: a) Ob 100-letnici pisemske znamke (prof. Štefan Plut); b) Malo telesne vzgoje (Miroslav Zor). 18.30 Prenos šmarnic iz frančiškanske cerkve. 19 Napovedi, poročila 19.20 Nac. ura. 19.40 Objave. 19.50 Uvod v prenos. 20 Prenos iz ljubljanske opere.

Poromajte k Gospe zdravja v Ponikve

Na binkoštno nedeljo se bo vršila v Ponikvah prvikrat lepa slovesnost. Apostolstvo bolnikov bo priredilo romanje bolnih in bolehnih ljudi, kakor tudi onih, ki hočejo za bolnike moliti in od Gospe zdravja izprositi zdravja zase in za druge. Prva in edina cerkev, ki je posvečena Gospe zdravja, je v Ponikvah. Ta cerkvica je tudi sedež Apostolstva bolnikov, ki ima že blizu 6000 članov iz vseh krajev, kjer so Slovenci, največ seveda iz Slovenije, pa tudi iz Nemčije, Italije, Francije, Amerike, Argentine, Brazilije in Egipta.

Vabimo tem potom vse bolehne in bolne ljudi, da si vpišejo v Apostolstvo bolnikov. Namen je: da svojo bolezen z vsemi njenimi težavami sprejmeš vdano, kakor iz božje roke poslano; da jo kot učenec trpečega Jezusa mirno prenašaš; da jo daruješ za velike namene božje; za razširjenje božjega kraljestva; za rešitev duš, pomoč dušam v vicah itd.

Za vse duše Apostolstva bolnikov se opravi vsak teden ena sv. maša. Vsak, ki pristopi, dobi sprejemnico in poštnino se plača 4 din. Glasilo Apostolstva bolnikov je listič Samarijan. — Prijatelj bolnikov. Prinaša poučna in tolažilna pisma. Udje so deležni mnogih popolnih in nepopolnih odpustkov. Kdor hoče pristopiti, naj javi na naslov: Apostolstvo bolnikov, p. Videm-Dobrépolje.

Na binkoštno nedeljo, 12. maja bo priredilo Apostolstvo bolnikov svoje prvo romanje k Gospe zdravja v Ponikve. Spored bo tale: Zjutraj ta dan spovedovanje, ob 8 prva sv. maša z pridigo, ob 9 blagoslov nove slike Gospe zdravja, nato sv. maša s pridigo. Sveto mašo bo daroval preč. g. Janez Kalan, po sv. maši zborovanje v parku pri kapelici lurške Matere božje. Nagovor bo imel g. svetnik Kalan; o delovanju Apostolstva bolnikov bo poročal g. Anton Mrkun, nato bo govoril g. misijonar p. S. Dobovšek o bolnikih in misijonstvu. Končno bo govoril g. Fr. Borc, kako naj skrbimo za bolnike. Pa tudi vsakdo bo lahko povedal svoje želje in težave. Popoldne ob 3 bo imel g. p. Dobovšek v cerkvi govor, nato pete litanije Matere božje in sklep.

To romanje se vrši ob vsakem vremenu. V slučaju slabega vremena se bo leven cerkvena slavnost vršila v čakalnici zdravstvenega doma.

Iz Ljubljane gre vlak 5.15. Zadaj trije vagoni gredo proti Kočevju. V Dobrépoljah je treba izstopiti, kjer bodo čakali vozovi na tiste, ki se preje prijavijo. Avto vozi iz Ljubljane na Rašico ob 5.45. Naročili bomo poseben avto, ki pojde iz Ljubljane od pol 7. Iz Dobrépolj vozi vlak ob 7 zvečer. Za hrano se bo poskrbelo, da se bo dobila za prav nizko ceno.

Za pomlad in poletje 1940 Vam nudi železnina in zaloga poljedelskih strojev

FR. STUPICA, Ljubljana, Gosposvetska 1

ves stavbni materijal: Trboveljski cement, betonsko in drugo železo, pločevino, lepenko, štorjo, mreže za ograje, razne črpalke in cevi, kotle vseh vrst, stavbno okovje in orodje, vse predmete za kopalnice itd., slamoreznice, mlatilnice, posnemalnike in dr. — Samoprodaja »DEERING« kosilnic. Velika zaloga ličnih kletk. Kuhinjska posoda, razstreljivo, rakete, topiči, čebelarske potrebščine. Ponudite v nakup čebelni vosek!

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

zadruga z neomejenim jamstvom

Ljubljana, Miklošičeva cesta 6

v lastni palači

obrestuje hranilne vloge **najugodneje**

Nove in stare vloge, ki so v celoti vsak čas izplačljive

obrestuje po **4%** proti odpovedi po **5%**

Kupujte pri tvrdkah, ki oglašajo v „Domoljubu"!

URE

A. Bolač, Ljubljana

Mali oglasnik

V vsako hišo »Domoljuba«!

195 do 250 din si lahko prihranite

Podobnik Franc, Rudnik 123 - Ljubljana

Prostovoljna dražba

posestva v Trzinu, tik ... ceste, bo

dne 15. maja 1940

ob 2 popoldne v Trzinu h. št. ... — Posestvo ... iz hiše, gospodarskih poslopij, ... travnikov, njiv in gozdov, kar se proda skupno ali po posameznih parcelah. — Natančne pogoje in pojasnila se dobe v trgovini J. Prosenik, Domžale, Ljubljanska cesta št. 98.

... Domoljuba ... Izdajatelj dr. Gregorij ... Urednik: Jože Košiček ... Jože Kramarič